

ДОБРЕ ДОШЛИ В ШАФХАУЗЕН

Наръчник за новодошли

2

IMPRESSUM:

Herausgeber: Kanton Schaffhausen, Departement des Innern
2. Auflage: 2024
Redaktion: Integres, Integrationsfachstelle für die Region Schaffhausen,
Anlaufstelle für Diskriminierungsschutz und interkulturelle Konflikte
Flavia Brühlmann und Chantal Bründler

Bezugsquellen: Sekretariat Departement des Innern
Mühlentalstr. 105
8200 Schaffhausen
Tel. +41 52 632 74 61 / Email sekretariat.di@ktsh.ch

Integres
Tel.+41 52 624 88 67 / Email info@integres.ch

Gestaltung: Sepp Pircher
Bildquellen: Chantal Bründler: Seite 12, 16, 21, 23 L/R, 24
Gino Gallucci: Seite 39
profifoto.ch - Michael Kessler: Seite 31, 37
SAH Schaffhausen: Seite 20, 36 L
Sepp Pircher: Seite 6 M / R, 8 L, 15 R, 18, 20 L, 28, 30, 32, 33 R, 36 R, 38
Stadtarchiv Schaffhausen: Seite 3, 9, 11, 19, 23 M, 25, 26, 27, 34, 36 M
VBSH: Seite 10, 17
www.parlament.ch: Seite 6 L
Wirtschaftsförderung Kanton Schaffhausen, Fotograf Röbi Bösch: Seite 1, 2, 4, 5,
7, 8 M, 9 R, 13, 14, 15 L, 22, 28, 29, 33, 35, 40
(L = Links, M = Mitte, R = Rechts auf der Seite)
Druck: Druckwerk SH AG, Schweizersbildstrasse 30, Postfach, 8207 Schaffhausen
Gedruckt auf: Refutura blauer Engel + Recycling,matt,ISO-Weisse 100, 100% 100 g/m2

СЪДЪРЖАНИЕ

ДОБРЕ ДОШЛИ! _____	4
WILLKOMMEN! _____	5
РЕГИОН ШАФХАУЗЕН _____	7
ОСНОВНИ ЦЕННОСТИ _____	9
ПРИСТИГАНЕ И ПРЕСТОЙ _____	10
РАЗБИРАНЕ И ИНТЕГРАЦИЯ _____	11
НАЧИН НА ЖИВОТ _____	13
МОБИЛНОСТ _____	16
РАБОТА _____	18
СОЦИАЛНА СИГУРНОСТ _____	20
ДАНЪЦИ _____	22
БРАК И ПАРТНЬОРСТВО _____	23
СЕМЕЙСТВО И ДЕЦА _____	25
УЧИЛИЩЕ _____	28
ОБРАЗОВАНИЕ И ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ _____	30
ЗДРАВЕ _____	32
СВОБОДНО ВРЕМЕ И КУЛТУРА _____	34
ЕЖЕДНЕВНИ ГРИЖИ _____	36
ПОЛИТИЧЕСКИ ЖИВОТ _____	37
INTEGRES _____	39

ДОБРЕ ДОШЛИ!

4

Добре дошли в кантона Шафхаузен!

Много се радваме, че се преместихте в нашия модерен и в същото време традиционен кантон. Кантонът Шафхаузен Ви предлага атрактивни условия за живот и работа с отлични транспортни връзки и добри отношения със съседните кантони Тургау и Цюрих, както и с Германия, с която граничим.

Сигурни сме, че Вие и Вашето семейство бързо ще се почувствате като у дома си, не на последно място благодарение на непокътнатия ландшафт, местната зона за отдих около Рейн и около Ранден, както и лозарския регион Клетгау.

Като общество глобализацията, социалните промени и измененията в околната среда ни поставят пред големи предизвикателства. Взаимното уважение, толерантността и откритостта към другите са важни основни ценности и също така допринасят за гостоприемната култура на кантон Шафхаузен.

Вземете участие в социалния живот с неговите културни събития и възможности за образование. Активната и оживена комуникация между местното население и хората, които са се преместили тук, допринася значително за това в кантона Шафхаузен да се чувствате като у дома си. Тази брошура ще Ви помогне да съберете много полезна информация за новото Ви място на пребиваване в кантона и ще Ви помогне да се установите.

Надявам се да Ви хареса да разучите кантона Шафхаузен и бих искал да Ви приветствам сърдечно от името на правителството на кантона.

Валтер Фогелзангер, правителството на кантона

WILLKOMMEN!

Herzlich willkommen im Kanton Schaffhausen!

5

Es freut uns sehr, dass Sie in unseren aufgeschlossenen und gleichzeitig traditionsverbundenen Kanton zugezogen sind.

Der Kanton Schaffhausen bietet Ihnen attraktive Lebens- und Arbeitsbedingungen mit hervorragenden Verkehrsverbindungen und guten Beziehungen zu den Nachbarkantonen Thurgau und Zürich sowie dem grenznahen Deutschland.

Wir sind sicher, dass Sie und Ihre Familie sich nicht zuletzt auch dank der intakten Naturlandschaft, dem Naherholungsgebiet am Rhein und auf dem Randen sowie dem Weinbaugebiet Klettgau schnell wohl fühlen werden.

Die Globalisierung, der gesellschaftliche Wandel und die Umweltveränderungen stellen uns als Gesellschaft vor grosse Herausforderungen. Gegenseitiger Respekt, Toleranz und Offenheit gegenüber den Mitmenschen sind wichtige Grundwerte und tragen auch zur Willkommenskultur des Kantons Schaffhausen bei.

Nehmen Sie am gesellschaftlichen Leben mit seinen kulturellen Veranstaltungen und Bildungsangeboten teil. Ein aktiver und reger Austausch zwischen der einheimischen und zugezogenen Bevölkerung trägt massgeblich dazu bei, sich im Kanton Schaffhausen heimisch zu fühlen. Diese Broschüre hilft Ihnen viele nützliche Informationen über Ihren neuen Wohnkanton zu sammeln und unterstützt Sie gut an Ihrem neuen Lebensort anzukommen.

Ich wünsche Ihnen beim Erkunden des Kantons Schaffhausen viel Freude und heisse Sie im Namen des Regierungsrates herzlich willkommen.

Walter Vogelsanger, Regierungsrat

МНОГООБРАЗИЕТО НА ШВЕЙЦАРИЯ

6

ДЪРЖАВНО УСТРОЙСТВО НА ШВЕЙЦАРИЯ

Швейцария е малка държава, съставена от четири различни езикови региона. В тези области се говорят четирите официални езика на държавата: Немски, френски, италиански и романшки.

Начинът на живот в различните региони също е повече или по-малко различен. Швейцария е доброволно обединение: тук няма нито етническо, нито езиково, нито религиозно единство.

Държавното устройство на Швейцария е федерално и е разделено на три политически нива: Конфедерацията, кантони и общини. Федералната конституция оформя основния правен ред и урежда най-важните принципи на съвместното съжителство. Тя описва разпределението на задачите между Конфедерацията и кантоните и отговорностите на институциите.

КОНФЕДЕРАЦИЯ

Конфедерацията е швейцарското название за държава. Другият често използван израз за това е „Eidgenossenschaft“. Федералното правителство носи отговорност, когато федералната конституция го упълномощава. Така например по отношение на националното законодателство, във външната политика и политиката по отношение на сигурността или по отношение на митническите и паричните въпроси. Задачи, които не са изрично федерални въпроси, попадат в отговорността на следващото по-ниско ниво: това на кантоните.

КАНТОНИ

Швейцария се състои от общо 26 кантона. Кантоните, често наричани също „Stände“, са първоначалните държави, които се обединяват в Конфедерацията през 1848 г. Всеки кантон има своя собствена конституция, парламент, правителство и съдилища.

ОБЩИНИ

Както всички кантони, кантон Шафхаузен е разделен на общини. Около една пета от общините имат собствен парламент. Тук народът може да решава директно важни въпроси само чрез факултативен или задължителен референдум. Четири пети от общините на Шафхаузен са организирани директно демократично. Решенията тук се вземат на общински събрания. Общините водят регистър на жителите от името на Конфедерацията и кантона. Те също така определят училищните и социалните теми, енергоснабдяване, пътно строителство и местно планиране или общински данъци. Отделният кантон определя обхвата на общинската автономия. Така че тя е различна.

- ▶ Държавен секретариат по миграция (Staatssekretariat für Migration SEM): „Добре дошли в Швейцария“ – информационна брошура на SEM за новодошли. Преведена на много езици.
- ▶ ch.ch: Разяснение за Швейцария и нейните институции. На всички национални езици и английски.
- ▶ Федерален департамент на външните работи (Eidgenössisches Departement für auswärtige Angelegenheiten EDA) – About Switzerland: Официален федерален информационен портал за Швейцария. Преведен на много езици.
- ▶ SWI swissinfo.ch: SWI swissinfo.ch предлага независими новини от Швейцария, преведени на 10 езика.

РЕГИОН ШАФХАУЗЕН

САМОСТОЯТЕЛЕН РАЙОН

Всеки, който живее в Шафхаузен, оценява предвидимите условия, високото качество на живот, красивите жилищни райони, близките зони за отдих и културните и спортни съоръжения над средното ниво. Като най-северен кантон на Швейцария Шафхаузен е до голяма степен заобиколен от Германия. 82% от дългите 185 км граници са с германската провинция Баден-Вюртемберг. 1740 гранични камъка обграждат кантона. Поради това властите поддържат открит и конструктивен контакт на различни нива не само със съседните кантони, но и с германските съседи. Кантонът е разделен на три отделни области, всички от които се намират на север от Рейн. Основната част се простира от завоя на Рейн близо до Шафхаузен и Нойхаузен ам Райнфал в Клетгау, областта Ранден и до платото Райат. На

изток се намира Щайнер Ципфел при течението на Унтерзее, а на югозапад долната част на кантона с двете села Бухберг и Рюдлинген.

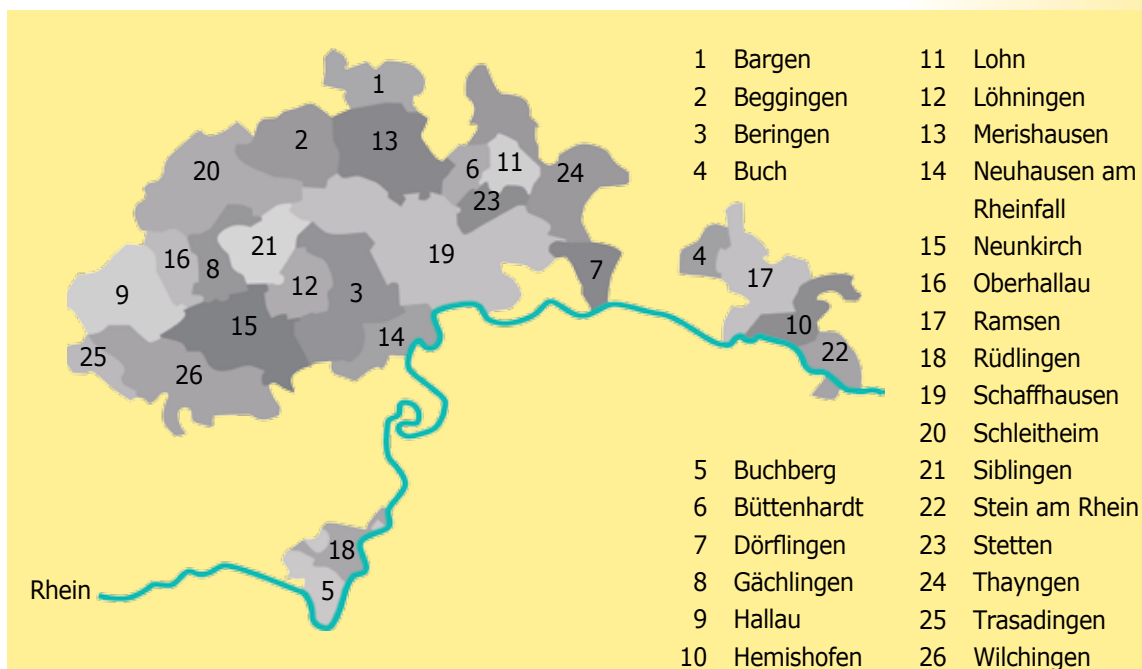
Ландшафтът около Шафхаузен се намира на ръба на швейцарското плато. Леките хълмове и долини принадлежат към предпланинската част на Юра и са свидетели на ледниковите движения през последната ледникова епоха.

Пейзажът е разнообразен и особено характерен за Рейн с неговия уникален речен ландшафт, големите горски зони, широките земеделски земи и внимателно поддържаните лозя.

Площта на кантона е 298 квадратни километра и отговаря на 0,7% от цялата територия на Швейцария. Над 84 000 души живеят в 26-те общини на кантона, което е около 1% от цялото швейцарско население. Шафхаузен е един от най-малките кантони в Швейцария.

7

► *Кантон Шафхаузен – портал на общините: Всички общини в Шафхаузен накратко.*

РЕГИОН ШАФХАУЗЕН

8

ИСТОРИЯ

Със заселването на алеманите през ранното средновековие се създава днешната селищна структура на региона Шафхаузен. Има алемански останки от 7-ми век в почти целия кантон. Най-важните поселения близо до Шлайтхайм и Щайн ам Рейн са били там още по римско време.

След 1000 г. икономическият живот в района, който дотогава е бил предимно земеделски, преживява голяма динамика. Към края на 11-ти век връзката с Рейн става все по-важна. Предоставянето на монетни и пазарни права в Шафхаузен и Щайн ам Рейн и по-специално бързият растеж на град Шафхаузен може да се отдаде на нарастващата търговска дейност. Хората от Шафхаузен използват прекъсването на важния воден път от Райнфал за зони за претоварване и транспортиране срещу съответните такси и мита. С придобиването на суверенни права върху околните села започва изграждането на силен град-държава.

През Средновековието Шафхаузен често попада между фронтовете на великите сили. За да утвърди своята независимост, Шафхаузен влиза в Конфедерацията през 1501 г. и поема задачата да се грижи за северната граница на Конфедерацията, към която се включва и крепостта Мунот, която е построена до голяма степен чрез доброволен безплатен труд и сега е запазена марка на града.

ДЕМОКРАТИЧНО НАЧАЛО

До края на 18-ти век представителите на градските гилдии властват над поданиците на селото. С преломите на Френската революция жителите на провинцията се борят за същите права и свободи като жителите на градовете. Кантонът, градът Шафхаузен и 35 независими общини са създадени през 19-ти век.

До началото на 19-ти век жителите на Шафхаузен се издържат предимно от земеделие, занаяти и търговия. Това се променя с ангажимента на индустриалните пионери, които полагат основата за радикално реструктуриране на икономиката. През 19-ти и 20-ти век Шафхаузен се превърна във важно промишлено място с множество добре познати фирми.

ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДЕМ

През 50-те и 60-те години регионът печели от общия икономически растеж. Старите фирми като Georg Fischer, SIG, IVF и други процъфтяват, появяват се нови компании. Почти няма безработни. Точно обратното: Не се намират работещи и трябва да дойдат в страната от чужбина – по това време предимно от Италия.

Кризата от 90-те години доведе до радикална загуба на работни места в индустрията. Шафхаузен трябваше да се преориентира и да разшири икономическата си ориентация. Със създаването на нови компании и преобразуването на съществуващи предприятия значението на сектора на услугите нараства. За международно активните компании регионът Шафхаузен е привлекателно и иновативно от икономическа гледна точка място, което е конкурентоспособно в глобален аспект. След значителен спад през 90-те години на миналия век населението отново се увеличава от няколко години. От чужбина отново идват множество заселници, много от съседна Германия, но също и от целия свят.

- ▶ „Museum zu Allerheiligen“ (Museum zu Allerheiligen) съчетава история, археология, изкуство и природни науки история под един покрив, особено от района на Шафхаузен. Входът е свободен всяка първа събота от месеца.
- ▶ Икономическо развитие Шафхаузен (Wirtschaftsförderung Schaffhausen): Информация за икономическия регион Шафхаузен.

ОСНОВНИ ЦЕННОСТИ

ОСНОВНИ ПРАВА

Швейцария, а следователно и кантонът Шафхаузен, цени свободата, правата и задълженията на всеки човек. Основата на доброто съвместно съществуване е взаимното уважение и толерантност, както и признаването на едни и същи основни ценности.

Основните права са заложени във федералната конституция и в конституцията на кантона. Всички жители на Швейцария, включително чужденците, имат следните права:

Равенство пред закона

Държавата трябва да третира всички еднакво. Това означава, че никой не може да бъде в неравностойно положение, независимо от пол или възраст, произход, раса, език, религия, социално положение, идеология, начин на живот или увреждане.

Равни права

Мъжете и жените имат равни права в семейството, образованието и работата. Мъжете и жените имат право на равно заплащане на труда с еднаква стойност.

Право на живот и лична свобода

Всяко човешко същество има право на живот. Смъртното наказание е забранено. Всеки има право на лична свобода.

Това означава, че никой не може да бъде наранен и всеки може да се движи свободно.

Право на брак

Всяко лице над 18 години може да сключи брак.

Свобода на вярата

Всеки е свободен да избира и изповядва своята религия. Никой не може да бъде принуждаван да се присъединява или да принадлежи към религиозна общност.

Религиозни общности, признати от публичното право:

В кантона Шафхаузен има три религиозни общности които са признати от публичното право. Това са евангелската реформирана, римокатолическата и старокатолическата регионални църкви. От една страна, това признаване съгласно публичното право поражда определени права, като например църковен данък; от друга страна, признаването е свързано с признаването на религиозната свобода, зачитането на правата на човека и финансовата прозрачност.

Свобода на словото

Всеки е свободен да формира собствено мнение и да го изразява свободно в рамките на закона. Тези права могат да бъдат ограничени от държавата при определени обстоятелства. Но това изисква законово основание. Ако видите, че личните ви права са застрашени, има консултативна или правна помощ, в зависимост от проблема.

- ▶ За всички правни въпроси в Шафхаузен има центрове за правни консултации, които са безплатни или на по-ниски цени:
 - Център за консултации по отношение на правото на убежище и имиграция, SAH Шафхаузен
 - Кантонален работнически секретариат Шафхаузен
- ▶ Integres Шафхаузен – Едно място за защита срещу дискриминация и межкултурни конфликти: Консултативен център за хора, които се чувстват дискриминирани поради своя произход, цвят на кожата, религия или други характеристики. Консултативната е безплатна.

Задължения: Задължителна военна служба и задължително гласуване

Освен основните права за швейцарските граждани има и задължения. Например, Швейцария, със своята армия, има всеобщо изисквания за военна служба. Тук участват всички мъже в Швейцария. Кантонът Шафхаузен има и друго специално задължение. Тук всички граждани са длъжни да гласуват на избори и референдуми.

ПРИСТИГАНЕ И ПРЕСТОЙ

10

РЕГУЛАЦИЯ НА ПРЕСТОЯ

Престоят в Швейцария се регулира с различни разрешителни. Най-важните са разрешителните за кратък престой (по-малко от 1 година), за пребиваване (ограничено) и разрешение за установяване (неограничено). Условието за издаване зависят от целта на престоя Ви и националността. По-специално се прави разграничение според това дали лицето идва от държава от зоната на ЕС/ЕАСТ или от трета страна. Регистрацията се извършва в службата за регистрация на жителите във Вашата община по местоживеене. Дори ако вече сте живели в друга община на Шафхаузен, се регистрирайте лично в службата за регистрация на жителите.

Най-важните документи за самоличност за чужденци са:

- Документ В: Пребиваващи лица
- Документ С: Установили се лица
- Документ L: Краткосрочно пребиваващи лица
- Документ G: Трансгранично пътуващи лица
- Документ N: Лица, търсещи убежище
- Документ F: Временно приети чужденци
- Документ S: Лица имащи нужда от защита

МИГРАЦИОННА И ПАСПОРТНА СЛУЖБА

Миграционната и паспортната служба на кантон Шафхаузен отговаря за административните задачи в сферата на федералното имиграционно законодателство. Информация, например за влизане, разрешения за пребиваване и събиране на семейството, може да бъде получена там.

СЕМЕЙНО СЪБИРАНЕ

По правило гражданите на ЕС/ЕАСТ могат да доведат членове на семейството си, за да се присъединят към тях, независимо от вида на разрешението за престой, което имат. Членове на семейството са съпрузи, родители и деца, които все още не са навършили 21 години или са на издръжка. Лицата от държави извън зоната на ЕС/ЕАСТ могат да подадат молба за събиране на семейството (съпрузи и несемейни деца под 18-годишна възраст) в службата по регистрацията на жителите в тяхната община по местоживеене, като се вземат предвид законовите изисквания. Трябва да се отбележи, че събирането на семейството трябва да се извърши в рамките на посочените срокове. Можете да получите подробна информация и съответните формуляри за кандидатстване от кантоналната миграционна служба.

- ▶ Държавен секретариат по миграция (*Staatssekretariat für Migration SEM*): Подробна информация за влизане в Швейцария и за пребиваване, убежище и работа в Швейцария.
- ▶ Служби за регистрацията на жителите: Данни за контакт и работно време на интернет страниците на общините в кантон Шафхаузен.
- ▶ Кантон Шафхаузен – бюро по труда (*Arbeitsamt*): Информация за разрешителни за работа, намиране на работа и процедури за регистрация на служители и работодатели.

ПЪРВОНАЧАЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Хората, които са нови в кантона, се информират и получават съвети за условията на живот и работа в Швейцария и в кантона Шафхаузен. С раздаването на информационни материали службата за регистрация на жителите дава начална ориентация при регистрацията в общината. Освен това предлагаме безплатна консултация в отдела за интеграция Integres.

РАЗБИРАНЕ И ИНТЕГРАЦИЯ

ПОЛИТИКА ЗА ИНТЕГРАЦИЯ И КОНСУЛТИРАНЕ

През 2003 г. правителството на кантон Шафхаузен и градският съвет на Шафхаузен приеха насоки за последователна интеграционна политика в кантона. Насоките показват как може да се подобри достъпът до професионално, социално, културно, езиково и политическо ежедневие за мигриращите лица. По този начин кантонът и градът Шафхаузен участват активно в укрепването на интеграцията и съвместното съществуване в региона на Шафхаузен.

Integres е отделът за интеграция за региона Шафхаузен. Тук се консултират отделни лица, но също така компании, органи и институции, ако имат притеснения или въпроси относно интеграцията и миграцията.

- ▶ *Integres – Отдел за интеграция за регион Шафхаузен: Безплатна консултация по въпроси относно интеграцията и миграцията.*
- ▶ *Насоките за последователна интеграционна политика (Leitlinien für eine kohärente Integrationspolitik) можете да намерите на уебсайта на Integres.*

КРИТЕРИИ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ

Законът за чужденците и интеграцията (AIG) определя критериите за интеграция и има за цел да насърчи интеграцията на чужденците чрез избягване на пречките пред нея. В същото време той изисква лична отговорност за интеграцията. Прилага се принципът: колкото повече права получават хората с чуждо гражданство, толкова по-добра трябва да е интеграцията. Това означава, че по-специално езиковите умения са тясно свързани със статута на пребиваване. Следните критерии за интегриране са записани в AIG:

- Придобиване на езикови умения
- Зачитане на обществената безопасност и ред

- Уважение към Федералната конституция и нейните ценности
- Участие в икономическия живот или в получаването на образование

Ако критериите за интеграция не са изпълнени, разрешението за пребиваване не може да бъде удължено или може да бъде отменено. Разрешението за установяване също може да бъде отменено или понижено до разрешение за пребиваване. По същия начин събирането на семейството може да бъде отказано или заявленията за получаване на гражданство могат да бъдат отхвърлени.

НЕМСКИ КАТО ОБЩ ЕЗИК

Швейцария е многоезична страна. Добре функциониращата комуникация е ключът към интеграцията. Да общуваш означава да разбираш и да бъдеш разбран. Общият език формира основата за това. В кантона Шафхаузен се говори немски. Официалният език е книжовният немски. В ежедневието често се използва швейцарският немски диалект. Разбирането и говоренето на немски език е предпоставка за общуване в ежедневието и в професионалния свят. Общият език е важна основа за съвместен живот.

ИЗУЧАВАНЕ НА НЕМСКИ ЕЗИК

В региона Шафхаузен има множество курсове по немски език. Предложенията са многобройни. В допълнение към обичайните курсове по немски език има и курсове за майки с грижа за децата, за тийнейджъри и младежи с перспективи за обучение, както и предложения за деца и други групи. Integres ще Ви консултира при избора на

- ▶ *Integres – Преглед на курсове по немски език и предложения за интеграция: Информация и съвети относно курсове по немски език и възможности за интеграция в района на Шафхаузен.*

12

ДОКАЗАТЕЛСТВО ЗА ВЛАДЕЕНЕ НА ЕЗИКА И ЕЗИКОВИ СЕРТИФИКАТИ

В Швейцария езиковите умения са свързани с получаването на различни нива на пребиваване. За обучение и по-нататъшно образование или професионални дейности могат също бъдат необходими определени езикови умения. Те трябва да бъдат доказани с езиков сертификат. Брошура за това може да бъде намерена на уебсайта на Integres.

- ▶ *fide – Deutsch in der Schweiz – lernen, lehren, beurteilen: С fide ежедневието в Швейцария е в центъра на насърчаването и оценяването на езиковите умения. fide се основава на Общата европейска езикова рамка (CEFR) и има за цел да даде възможност на мигрантите да се справят езиково със специфични житейски ситуации.*
- ▶ *Държавен секретариат по миграцията (Staatssekretariat für Migration SEM) – Езикови сертификати: Списък на признатите езикови сертификати. Всички езикови сертификати, които са в този списък, са валидни за разрешение за пребиваване (B), разрешение за установяване (C) и получаване на гражданство.*

МЕЖДУКУЛТУРНО РАЗБИРАТЕЛСТВО

Общата комуникация е решаваща предпоставка за добро сътрудничество. Междукulturният превод надхвърля буквалния превод. Това дава възможност в дадена ситуация да се разберете по отношение на ценностите и собствена гледна точка въпреки различния произход и култура. Сигурността, постигната по този начин, обхваща всички участници и улеснява разработването на решения, основани на партньорство. Специализираният център Derman организира услуги за устен превод, телефонен превод, съпровождащи и преводачески услуги и осигурява професионално подпомагане на дейностите. Можете да се свържете със специализирания отдел по телефона от понеделник до петък в

рамките на работното време или по електронна поща и формата за контакт в интернет страницата. Извън тези работни часове услугата за превод по телефона на Организацията за предоставяне на убежище в Цюрих (aoz) осигурява професионални преводачи на над 50 езика в рамките на няколко минути денонощно, 365 дни в годината.

- ▶ *SAH Schaffhausen – Превод: Посредничество и обучение на интеркултурен устен превод и съпровод - дейности на място, по телефона или писмено.*
- ▶ *Услуги за превод по телефона aoz: Помощ от преводачи 365 дни в годината, 24 часа, на телефон 0842 442 442.*

ИНФОРМАЦИЯТА УЛЕСНЯВА КОМУНИКАЦИЯТА

Можете да намерите много информация за кантон Шафхаузен в интернет или в медиите. По-специално местните вестници Ви дават информация за живота в региона. Ще намерите също обяви за работа и апартаменти, съвети за събития и полезни адреси. Информация за най-важните събития в региона можете да намерите и на интернет страниците на кантона Шафхаузен и общините.

РЕГИОНАЛНИ МЕДИИ

- ▶ **Вестници в Шафхаузен:**
Klettgauer Bote, Schaffhauser Bock, Schaffhauser AZ, Schaffhauser Nachrichten, Steiner Anzeiger, Thaynger Anzeiger
- ▶ **Регионални радиостанции:**
Radio Munot, Radio Rasa, Radio Top – Шафхаузен, Schweizer Radio SRF – Regionaljournal Zürich/Schaffhausen
- ▶ **Регионални телевизии:**
Schaffhauser Fernsehen, Tele D, Tele Top News Schaffhausen
- ▶ *Онлайн платформа schaffhausen.ch: Информация за култура, свободно време, работа, живот и много други.*

НАЧИН НА ЖИВОТ

НАМИРАНЕ НА АПАРТАМЕНТ

За да намерите апартамент – както за отдаване под наем, така и за покупка са се доказали следните подходи:

- четете рекламите в местните вестници;
- питайте познати за свободни апартаменти;
- свържете се с фирми, управляващи имоти;
- консултирайте се с някой от множеството интернет страници, специализирани в недвижими имоти.

- ▶ *schaffhausen.ch: Регионална информация за жилищния пазар, наред с други неща.*

НАЕМ

Всеки, който се интересува от апартамент, обикновено първо попълва формуляр за регистрация. Например, там трябва да бъдат посочени възраст, семейно положение, професия, деца, статус на пребиваване, работодател, заплата, домашни любимци. За да се докаже, че някой може да плати наема, често се изисква извлечение от регистъра за събиране на вземания. Този документ можете да получите от службата за събиране на вземания на кантон Шафхаузен или последното Ви местопребиваване (извън кантон Шафхаузен).

В повечето случаи договорът за наем включва и общите условия и домашни правила. Наемателите обикновено трябва да платят депозит за наем (парична гаранция), преди да се нанесат в апартамент, който се изплаща след прекратяване на наема. Като алтернатива има наемодатели, които гарантират годишна премия. Така парите не остават блокирани по време на наема. Плащането на наема обикновено се пада в началото на месеца. Освен наемът трябва да се плащат и допълнителните разходи (отопление, топла вода и др.). Ако в договора не са посочени допълнителни разходи, информирайте се подробно за разходите при наемане.

- ▶ *Асоциация на наемателите на кантон Шафхаузен (Mieterverband Kanton Schaffhausen): Правни консултации по въпроси, свързани с наема. Полезни брошури по различни теми като допълнителни разходи. Консултацията е безплатна за членовете; възможно е присъединяване с незабавно действие.*
- ▶ *Помирителна инстанция по въпроси, свързани с наема в Шафхаузен (Schlichtungsstelle für Mietsachen Schaffhausen): Арбитражен орган за спорове, произтичащи от наеми и аренды на жилищни и търговски помещения.*
- ▶ *Кантон Шафхаузен – Служба за събиране на вземания и несъстоятелност (Betreibungs- und Konkursamt): Извлечението от принудителното изпълнение може да бъде поискано онлайн.*

13

ИНФРАСТРУКТУРА

Има различни доставчици на телефон, интернет и кабелна телевизия. Какви оферти могат да се използват зависи от региона или мястото, където живеете. Услугите и цените са различни, заслужава си да ги сравните. Ако искате да поставите сателитна антена, първо трябва да уточните това с наемодателя или да попитате съседите си. Обществен достъп до интернет има например в градската библиотека в Шафхаузен. Мрежовото напрежение е 230 волта. Адаптери за контакти се предлагат от специализираните търговци.

ЗАСТРАХОВКИ НА ДОМАКИНСТВА И ГРАЖДАНСКА ОТГОВОРНОСТ

Силно се препоръчва да сключите застраховка за домашно имущество и отговорност. В някои договори за наем това дори е задължително. Тези застраховки покриват определени щети. Например, ако преляла вана причини щети от водата или ако има пукнатина в мивката.

- ▶ *Федерална служба по жилищните въпроси (Bundesamt für Wohnungswesen BWO) – „Живот в Швейцария“: Информационен лист с основна информация за всичко свързано с живеенето. Предлага се на различни езици.*

НАЧИН НА ЖИВОТ

14

СЪВМЕСТЕН ЖИВОТ В МНОГОФАМИЛНА КЪЩА

За да работи добре съвместният живот в къща под наем, всички наематели трябва да се съобразяват един с друг. Основните точки обикновено се записват в правилник за домашния ред.

Часове за почивка

Нощната почивка обикновено продължава от 22 до 7 часа, а обедната от 12 до 13 часа. Шум трябва да се избягва и в неделя, и на официални празници. По принцип телевизорите и музикалните устройства в апартаментите трябва да бъдат настроени на сила на звука, подходящ за стаята. Ако искате да празнувате празник, най-добре е да се съобщите в квартала предварително.

Общи части

На разположение на всички наематели са вход, стълбище, перално помещение, паркоместа и др. Важно е да не претрупвате тези общи пространства със собствените си вещи и да внимавате за чистотата. В много къщи има отделни правила за това кой и кога може да използва пералното помещение. Пушенето обикновено е забранено на стълбището, в асансьора или в общите помещения.

Ако възникнат проблеми

Ако нещо се случило, се свържете с поддръжката на сградата или с наемодателя/управлението на имота. Особено в по-големите сгради е налична **поддръжка на сградата** за дребни ремонти, но и за безопасност и поддръжка. Наемателят трябва сам да извърши и заплати прости ремонти или почистване. Например, когато става въпрос за смяна на филтъра в абсорбатора, тавата за печене или маркуча за душа.

Ако възникнат трудности със съседите и диалогът вече не е достатъчен, можете да говорите с поддръжката на сградата Ви или с управлението. Ако не можете да намерите решение, можете да се свържете с помирителната инстанция по въпросите, свързани с наема, или с асоциацията на наемателите.

ЖИЛИЩНИ ИМОТИ

Закупуването на земя за строеж и жилищен имот от чужденци подлежи на определени ограничения. Въпреки това не е необходимо разрешение за закупуване на жилищен имот за собствено жилище. Кантоналният поземлен регистър или Вашият агент по недвижими имоти могат да Ви предоставят информация относно разпоредбите, които трябва да се спазват при закупуване на земя или жилищен имот. Можете да получите информация относно притежаването на къща от асоциацията на собствениците на къщи или асоциацията Casafair, имате възможност да получите правни съвети или можете да получите информация за екологичен начин на живот.

ДОСТЪП ДО МЕДИИ

Телефон и интернет връзка

Швейцария има добре развита телекомуникационна мрежа. Телефонът и интернет достъпът са осигурени практически навсякъде. За телефонна и интернет връзка трябва да се регистрирате при доставчик.

Радио и телевизия

Приемът на радио и телевизионни програми се заплаща. Тази такса се начислява от Serafe. По принцип всички домакинства в Швейцария подлежат на таксата, независимо дали притежават устройство или не.

ГРИЖИ ЗА ДОМА И ОКОЛНАТА СРЕДА

С правилното събиране на отпадъците ние допринасяме за опазването на околната среда. Вашата община ще Ви информира за екологичното събиране на отпадъците и ще Ви даде информация за пунктове за събиране, дните за събиране и др. Финансирането идва от таксите за битови отпадъци. Състои се от основна такса и такса за количество. Рециклируемите материали могат да се предават безплатно в събирателните пунктове.

Битови отпадъци

Събирането на отпадъци подлежи на такса във всички общини в кантона. Торбичките за отпадъци или таксовите марки се предлагат в общинските администрации, пощенските станции и различни магазини.

Зелени отпадъци

В различни общини органичните отпадъци (зелени отпадъци) могат да се събират отделно от другите битови отпадъци без такси.

Съкло, метални кутии (бяла ламарина), PET, алуминий и олио

Съкло, метални кутии, PET бутилки за напитки, алуминий и олио трябва да се събират в събирателни пунктове с контейнери или в търговски обекти. Подробна информация за събирането на едрогабаритни отпадъци, химикали, текстил и др. можете да намерите в общинските документи.

Хартия и картон

Отпадъчната хартия и картон се събират периодично или се предават на определените за това места. Датите за събиране можете да намерите и в документите на съответните общини или в ежедневната преса.

Батерии

В Швейцария потребителите са задължени да върнат всички батерии, акумулаторни батерии и акумулатори за автомобили, а търговците са длъжни да ги вземат безплатно. Батериите на устройствата могат да бъдат върнати в почти всички търговски обекти.

Електрическо и електронно оборудване

Всички отпадъци от електрически задвижвани устройства и аксесоарите им могат да бъдат събрани на мястото за продажба на подобни устройства. Дори без нова покупка и независимо от марката, връщането е безплатно.

- ▶ Кантон Шафхаузен – Междукантонална лаборатория: Информация за събирането на всички отпадъци.
- ▶ Федерална служба за околната среда (Bundesamt für Umwelt BAFU): Ръководство за отпадъци и обща информация за събирането на отпадъци.

16

БАВЕН ТРАНСПОРТ: ПРИДВИЖВАНЕ ПЕША И С ВЕЛОСИПЕД

Велосипедът е популярно средство за транспорт в Швейцария. Велосипедните пътеки са добре обозначени или маркирани в жълто по улиците, така че велосипедистите да могат да се движат по-безопасно в трафика. Препоръчително е да сключите застраховка Гражданска отговорност, която ви осигурява в случай на щети на трети лица, причинени с велосипеда. За електрически велосипеди (е-велосипеди) важат допълнителни правила.

Тези, които се придвижват пеша, трябва също да преминават възможно най-безопасно. Пешеходците винаги имат предимство на пешеходни пътеки. В резултат на това децата, които ходят на училище пеша, стават по-независими, имат социални контакти и се движат всеки ден. Ето защо пътната полиция в Шафхаузен обучава децата от детските градини и учениците на правилно поведение при придвижване.

- ▶ *Fussverkehr Schweiz: Fussverkehr Schweiz се грижи за притесненията на пешеходците и се ангажира с планиране на трафика, за да бъде благоприятен за пешеходците.*
- ▶ *Pro Velo Schaffhausen: Pro Velo се ангажира да популяризира велосипеда като здравословно, приятно и екологично средство за транспорт в региона на Шафхаузен. На интернет страницата ще намерите много полезни съвети за колоездене в региона. Pro Velo Шафхаузен организира борса за велосипеди и курсове по колоездене.*
- ▶ *Schweiz Mobil: Национална мрежа за бавно придвижване. На началната страница могат да бъдат намерени и планирани онлайн велосипедни маршрути (Veloland), туристически пътеки и т.н.*
- ▶ *Schulweg bildet: Препоръки към родителите за това как да дадат възможност на децата си да ходят на училище самостоятелно и безопасно без родителски таксата.*

ОБЩЕСТВЕН ТРАНСПОРТ

В Швейцария има добре развита и ефективна мрежа за обществен транспорт, която включва и малките общини. Разписанията на влаковете, пътуванията с автобуси и кораби са координирани едни с други. Много пътници предпочитат влака, особено за по-дълги разстояния и за пътуване до работа или училище. Има различни предложения и абонаменти, с които можете да използвате обществен транспорт на ниска цена. Особено популярна е картата за пътуване на половин цена, която ви позволява да използвате обществен транспорт на половин цена. Деца до 6 години пътуват безплатно. По-големи деца до 16 години могат да пътуват безплатно с младежка карта, когато са придружени от родител или с карта за пътуване за деца, когато са придружени от друг възрастен придружител. В някои общини можете да получите изгодни дневни билети за цяла Швейцария.

- ▶ *Schweizerische Bundesbahnen (SBB): Информация за абонаменти и отстъпки за билети, както и онлайн разписание за цяла Европа.*

Регионален транспорт Шафхаузен

Ако искате да стигнете от околностите до града в Шафхаузен (и обратно), ще стигнете до дестинацията си за нула време. Във всяка община има влакови или автобусни връзки. Ако искате да се придвижвате по-спокойно, има различни връзки с кораб по Рейн. Регионът Шафхаузен е част от тарифното сдружение OSTWIND. В тарифното сдружение се прилага зонава тарифа, така че пътникът да може да използва един билет за пътуване по всички линии в зоните в рамките на срока на валидност. Това означава, че при преминаването от влак към автобусна линия няма нужда да купувате нов билет, ако съответната зона вече е включена.

- ▶ *Транспортни фирми Шафхаузен (Verkehrsbetriebe Schaffhausen VBSH): Информация за градски и областни разписания, както и билети и абонаменти в тарифното сдружение OSTWIND.*
- ▶ *Швейцарска корабна компания Унтерзее и Рейн (Schweizerische Schifffahrtsgesellschaft Untersee und Rhein): Разписания и предложения за екскурзии.*
- ▶ *Швейцарски федерални железници (Schweizerische Bundesbahnen SBB): Пътуване с ограничена подвижност: Информация и оферти за безпрепятствено пътуване за хора с ограничена подвижност.*

ШОФИРАНЕ В ШВЕЙЦАРИЯ

Шофьорска книжка и пътна безопасност

Чуждестранните шофьорски книжки са валидни в Швейцария за една година от датата на влизане. В рамките на този период трябва да се кандидатства за швейцарска шофьорска книжка в кантоналната служба за пътен трафик и корабоплаване. Научете за приложимите правила на движение в Швейцария!

Задължение за винетка

Винетката е задължителна за движение по магистралите и пътищата. Винетката може да бъде закупена в митнически служби, пощенски служби, бензиностанции, гаражи и офиси на TCS, както и в кантоналните служби за пътен трафик.

Застраховка на МПС

За всички моторни превозни средства като автомобили, мотоциклети, мотопеди и електрически велосипеди до 45 км/ч, както и за кораби е задължителна застраховката Гражданска отговорност. Застраховката за МПС може да бъде разширена с различни добавки.

Импортиране на автомобили от чужбина в Швейцария

Ако влизате в Швейцария и импортирате превозно средство от чужбина, незабавно регистрирайте превозното си средство в швейцарската митница. Превозните средства не трябва да бъдат регистрирани през първите дванадесет месеца от

влизането Ви в Швейцария, ако чуждестранните регистрационни номера са валидни и има застрахователно покритие. От друга страна, всеки, който пребивава в Швейцария повече от година, трябва да регистрира импортираното превозно средство в Швейцария. Всички моторни превозни средства и ремаркета трябва да бъдат официално проверени, преди да бъдат регистрирани за употреба в Швейцария. Направете своевременно справка в кантоналната служба за пътен трафик относно правилата за регистрация и необходимите документи.

- ▶ *Кантон Шафхаузен – Служба за пътен трафик и корабоплаване (Strassenverkehrs- und Schifffahrtsamt): Информация за шофьорска книжка, пътна безопасност и др.*

ВЪЗДУШЕН ТРАФИК

Международното летище Zürich-Kloten е наблизо и може да се стигне бързо. Отнема около 30 минути с кола или с директна влакова връзка 40 минути до летището. Има ежедневни полети от Цюрих до почти всеки важен бизнес метрополис. Самото летище е добре достъпно с обществения транспорт. Чекирането е възможно директно на жп гара Шафхаузен. Там ще получите и Вашата бордна карта.

ПЪТУВАНЕ ПРЕЗ ГРАНИЦАТА - МИТНИЧЕСКИ ПРАВИЛА

Искате да отидете на екскурзия в близките страни. Не забравяйте, че пресичате национална граница и трябва да разполагате със съответните документи със себе си. Информация за митническите разпоредби може да бъде получена от митническата служба на Швейцария.

- ▶ *Федерална служба за митническа и гранична сигурност (Bundesamt für Zoll und Grenzsicherheit BAZG): Информация за физически лица и фирми от Федералната митническа администрация.*

НАМИРАНЕ НА РАБОТА

Достъпът до пазара на труда е законово регулиран и зависи от статута на пребиваване. За намиране на работа се препоръчва комбинация от различни методи за търсене:

- търсене на обяви за работа в интернет;
- използване на централната платформа;
- спонтанно кандидатстване във фирми;
- установяване на контакт с агенции за работа;
- допитване до хора от обкръжението Ви;
- кандидатстване по обяви за свободни работни места във вестниците;
- регистриране в регионалния център по заетостта (RAV).

- ▶ *Център по заетостта (Arbeitsvermittlungszentrum RAV) Шафхаузен: Компетенциите на регионалния център по заетостта са достъпни безплатно за лица, търсещите работа и живеещи в кантон Шафхаузен.*

КАК ДА КАНДИДАТСТВАМ В ШВЕЙЦАРИЯ?

В Швейцария кандидатстването включва писмена биография и мотивационно писмо. Референциите и потвържденията за работа, удостоверенията за обучение и дипломите, които са приложени към досието, са също важни за кандидатстването. Кандидатстването често трябва да се подава онлайн. Полезни съвети за създаване на досие за кандидатстване можете да намерите в интернет.

- ▶ *Професионален информационен център (Berufs-informationszentrum BIZ) Шафхаузен - кариерна консултация за възрастни: В кариерната консултация Ви изясняват изходната си ситуация и развиват идеи за възможни професионални цели, както и обучение и по-нататъшно образование.*
- ▶ *berufsberatung.ch: Обща информация за работно място като обучаем, кариера и работа, съвети за кандидатстване за работни места и др. Документите са преведени на много езици.*

- ▶ *Verein Erwerbslosentreffpunkt Шафхаузен (Verein Erwerbslosentreffpunkt Schaffhausen VETS) – офис: Помощ при създаване на автобиография и кандидатстване.*
- ▶ *arbeit.swiss: Централен портал за лица, търсещи работа, работодатели и агенции за работа.*

ПРИЗНАВАНЕ НА ЧУЖДЕСТРАННИ ДИПЛОМИ

Различни чуждестранни дипломи и курсове за обучение могат да бъдат признати в Швейцария. В зависимост от образователната Ви степен се свържете се със следните институции:

- ▶ *Държавен секретариат за образование, научни изследвания и иновации (Staatssekretariat für Bildung, Forschung und Innovation SBFI): Координиране на признаването на чуждестранни дипломи.*
- ▶ *Швейцарска конференция на кантоналните министри на образованието – чуждестранни дипломи: Признаване на професии в сферата на образованието.*
- ▶ *Swissuniversities: Информация за изискванията за прием в швейцарски университети.*

ЗАПЛАТА И СОЦИАЛНИ ВНОСКИ

Брутните заплати в Швейцария са относително високи, но също и разходите за живот. Няма минимална заплата, която да е в сила за всички сектори на труда. Някои браншове обаче имат минимални заплати съгласно колективен трудов договор. Задължителните вноски за осигуряване за старост, преживели лица (AHV) и инвалидност (IV), осигуряване за безработица (ALV) и осигуряване за злополука (UV) се приспадат от заплатите. В кантон Шафхаузен служителите и работодателите също плащат вноски в кантоналния социален фонд. От годишен доход от около 20 000 CHF се плащат допълнителни вноски за професионални пенсии (т.нар. 2-ри стълб) като допълнение към AHV. Като цяло, удържките за задължително социално осигуряване са около 15-20% от дохода.

- ▶ *Федерална служба за социално осигуряване (Bundesamt für Sozialversicherungen BSV): Вноски.*

ЗАГУБА НА РАБОТА

Всеки, който живее в Швейцария и остане безработен като служител, има – ако са изпълнени необходимите изисквания – право на осигурителни обезщетения, т.нар. дневно парично обезщетение. Валидно разрешение за пребиваване и най-малко 12 месеца заплата работна през последните две години преди регистрацията са основните изисквания за изплащане на дневно парично обезщетение. Ако не намерите отново работа веднага след края на трудовото си правоотношение, трябва незабавно да се регистрирате в регионалния център по заетостта (RAV) – за предпочитане в периода на предизвестие. Там ще получите информация за следващите стъпки, които трябва да предприемете.

- ▶ *Кантон Шафхаузен – бюро по труда: Консултации при безработица, намиране на работа, звено за контакт за разрешителни за работа за чужденци, други въпроси, свързани с работата в Швейцария.*
- ▶ *Регионален център по заетостта (Regionales Arbeitsvermittlungszentrum RAV): Център за услуги за търсещи работа и работодатели.*

УСЛОВИЯ НА ТРУДА

Швейцария е известна с добрите си условия на труда. В зависимост от професията и бранша обаче те са регулирани по различен начин. Научете за приложимите условия на труда навременно. В трудовия договор се уреждат видът на извършваната работа, работното време, изпитателният срок, срокът на предизвестие, отпуските, работната заплата, професионалната отговорност и пенсионният фонд. В определени сектори съществуват колективни трудови договори (GAV). GAV е писмено споразумение между един или повече работодатели или професионалните сдружения и профсъюзи. Той съдържа правила за взаимоотношенията между работодатели и работници и служители, както и правила, които са насочени към страните по GAV.

- ▶ *Държавен секретариат по икономическите въпроси (Staatssekretariat für Wirtschaft SECO): Информация по теми, свързани с работата.*
- ▶ *Държавен секретариат по миграцията (Staatsekretariat für Migration SEM): Информация за чуждестранни работници за изпълнението на трудовата дейност в Швейцария.*
- ▶ *Кантон Шафхаузен – Инспекторат по труда: Инспекцията по труда е консултативен, обслужващ, компетентен и правоприлагащ център за безопасност и здраве по време на работа, както и относно часовете за работа и почивка.*

19

ЗАЩИТА ПРИ УВОЛНЕНИЕ

Законът защитава служителите от уволнение в случай на болест, злополука, бременност или майчинство. Прекратяването на договора през този период обикновено е невалидно. В случай на неправомерно прекратяване по други причини обаче не е необходимо служителят да бъде повторно върнат в компанията; по съдебен път може да се иска само обезщетение.

- ▶ *Работнически секретариат (Arbeitersekretariat) Шафхаузен: Правна консултация, безплатна първоначална консултация.*

РАБОТА „НА ЧЕРНО“

Някой, на когото се плаща да извършва периодично почистване, грижи за деца, домакинска работа и градинарство, също се счита за наето лице. Той или тя трябва да притежава разрешително съгласно имиграционния закон и да бъде регистриран/а в Института за социално осигуряване (или да се регистрира сам/а), в противен случай това се счита за нелегален труд или работа „на черно“. Работещият „на черно“ не е осигурен за инвалидност, злополука или безработица. Последствията могат да бъдат драматични. Така че е в интерес на работещите да бъдат регистрирани.

- ▶ *Държавен секретариат по икономическите въпроси (Staatssekretariat für Wirtschaft SECO): Информация по темата работа „на черно“, помощ при работа „на черно“, оферти за контакт.*
- ▶ *Кантон Шафхаузен – работа „на черно“: Информация за работата „на черно“.*

СОЦИАЛНА СИГУРНОСТ

20

ПЕНСИЯ В ШВЕЙЦАРИЯ

Стабилната организация на социални осигуровки и обществено социално подпомагане предпазва живеещите и работещите тук и техните семейства от икономическите последици в случай на болести, злополуки, безработица, инвалидност и други рискове. Целта е да се предотврати бедността в Швейцария. Социалното осигуряване е важен крайъгълен камък на швейцарската държава. На преден план е личната отговорност и работата. Социалното осигуряване в Швейцария се основава на принципа на 3-те стълба (виж графиката) и социално подпомагане.

Те осигуряват препитанието Ви, ако Вие или семейството Ви изпаднете във финансови затруднения поради увреждане, безработица или смърт. Освен това е гарантирана пенсия за възраст. Ако попаднете в социално затруднение, можете да поискате помощ. Можете да получите информация от общината и службата за социално осигуряване в Шафхаузен.

- ▶ Служба за социално осигуряване (Sozialversicherungsamt SVA) Шафхаузен: Информация и формуляри за кандидатстване за социални осигуровки и намаляване на вноските за задължително здравно осигуряване.
- ▶ Федерална служба за социално осигуряване (Bundesamt für Sozialversicherungen BSV): Информация за различните социални осигуровки за имигранти и емигранти.

ПЕНСИЯ В ШВЕЙЦАРИЯ

1-ви стълб		2-ри стълб		3-ти стълб	
Държавно пенсионно осигуряване		Професионално пенсионно осигуряване		Приватна грижа	
Сигурност на препитанието		Продължаване на обичайния начин на живот		Индивидуална добавка	
AHV Осигуряване за старост и преживели лица	EL Допълнителни услуги	BVG Задължително професионално пенсионно осигуряване	Стълб 2b Професионално пенсионно осигуряване над задължителното	Стълб 3a Задължително осигуряване	Стълб 3b Доброволно осигуряване
IV Осигуряване за инвалидност	EO Парични обезщетения				

Осигуровките за старост, смърт и инвалидност се основават на три стълба:

1-ви стълб: AHV/IV/EO е основната осигуровка. Всички лица, които живеят и/или работят в Швейцария, са задължително осигурени.

2-ри стълб: Всички служители над определен годишен доход са задължително осигурени (пенсионен фонд) в професионалното пенсионно осигуряване.

3-ти стълб: Частното осигуряване е доброволно и се финансира с лични спестявания.

АНВ и IV

Най-важното социално осигуряване е осигуряването за старост и преживели лица (АНВ). По принцип всички хора, живеещи в Швейцария, подлежат на АНВ, независимо дали са швейцарски или чужди граждани, независимо дали са наети лица или не. Службата за социално осигуряване в Шафхаузен предоставя информация за нормалната възраст за пенсиониране. Възможно е рано пенсиониране, като в този случай пенсията ще бъде намалена. Вноските за осигуряването за инвалидност (IV) се удържат от заплатата заедно с вноските за АНВ. В случай на инвалидност застраховката Ви дава право на помощ за реинтеграция на пазара на труда или на пенсия. Ако не сте наето или самонаето лице, трябва да платите вноските директно във фонда за обезщетения.

- ▶ *Pro Senectute Kanton Schaffhausen: Социални консултации на възрастни хора и техните близки.*
- ▶ *Pro Infirmis Schaffhausen: Съвети и подкрепа за хора с увреждания и техните семейства до навършване на АНВ възраст.*

Обезщетение за майчинство

След раждането работещите жени имат право на отпуск по майчинство от най-малко 14 седмици. През това време принципно получавате 80% от заплатата си. За да направите това, трябва да сте осигурени 9 месеца преди раждането и да сте работили по време на бременност поне 5 месеца. Подробна информация можете да получите от службата за социално осигуряване.

Отпуск по бащинство

Работещите бащи имат право на две седмици отпуск по бащинство (макс. 14 дневни парични обезщетения) през първите шест месеца след раждането на детето.

Професионално пенсионно осигуряване BV/пенсионен фонд

Служителите в Швейцария трябва да се присъединят към професионалното пенсионно осигуряване на работодателя над определен годишен доход. Вноската е между 7% и 18% от годишния доход. Най-малко половината от тези премии трябва да бъдат платени от работодателя. Самонаетите лица не са предмет на този закон.

Семейни обезщетения

В Швейцария служителите, самонаетите и незаетите лица имат право на семейни обезщетения. За деца, пребиваващи в чужбина, може да се прилагат намалени ставки. Децата имат право на детски надбавки от първия ден на месеца, в който са родени, до края на месеца, в който навършат 16 години. За обучаващи се деца надбавките се изплащат до края на обучението, но не по-късно от навършване на 25 години.

СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

Задачата на социалното подпомагане е да предотврати, облекчи или премахне материалните и лични затруднения на хората. Имате право на социално подпомагане, ако сте в затруднено лично положение, ако нямате достатъчно средства, за да издържате себе си или семейството си. Вие получавате социална подпомагане само когато всяка друга помощ и подкрепа не е налична или недостатъчна. Целта на социалното подпомагане е скоро отново да можете да се грижите за себе си. Социалното подпомагане не е застраховка, а подкрепа от държавата. В кантон Шафхаузен кантонът и общините са съвместно отговорни за регулирането на социалното подпомагане. Ако имате въпроси, моля, свържете се с общината, в която живеете.

ДАНЪЦИ

22

ДАНЪЧНО ЗАДЪЛЖЕНИЕ

В Швейцария разходите за обществени услуги като инфраструктура, транспорт, образование, полиция и армия, здравеопазване, социално осигуряване и др. се плащат основно от частни и фирмени данъци и ДДС. Всеки допринася за добре функциониращия обществен живот.

КАК СЕ СЪБИРАТ ДАНЪЦИТЕ?

За да изчислят дължимите данъци върху дохода и имуществото, швейцарските граждани и хората с разрешение за установяване С трябва да попълнят годишна данъчна декларация. Формулярите за данъчни декларации Ви се изпращат в началото на всяка година. Данъчната декларация може да бъде попълнена с помощта на безплатен данъчен софтуер и подадена по електронен път (eFiling) или по пощата. На чуждестранните служители, които живеят или пребивават в Швейцария за данъчни цели и които нито имат разрешително за установяване С, нито са женени за лице, което има швейцарско гражданство или разрешение за установяване С, данъците се удържат директно от техните заплати (данък при източника). Това се отнася за лица с годишно разрешение за пребиваване В, лица, търсещи убежище, и чужденци, пребиваващи седмично. Лице, което подлежи на облагане с данък при източника, все пак трябва да попълни данъчна декларация, ако подлежи на последваща официална оценка (напр. доход от най-малко 120 000 CHF).

Ако имате някакви въпроси, моля, свържете се с местната данъчна администрация, центъра за консултации или попечител.

- ▶ *Кантон Шафхаузен – данъчна администрация: Много информация по данъчни въпроси, онлайн данъчен калкулатор, изтегляне на данъчен софтуер.*
- ▶ *Бизнес развитие Шафхаузен – Tax Guide: Наръчникът ви предоставя данните за данъчната система в кантон Шафхаузен в компактна и ясна форма.*

БРАК И ПАРТНЬОРСТВО

БРАК

За да може даден човек да встъпи в брак в Швейцария, трябва да е навършил 18 години. Признават се само бракове, сключени в службата по гражданското състояние. В кантон Шафхаузен службата по гражданското състояние на град Шафхаузен е отговорна за всичко, свързано със сключването на брак, признаването на раждане и смъртни случаи. Тя Ви информира за изискванията, които трябва да бъдат изпълнени за сключване на брак и необходимите документи за това. В Швейцария хора от един и същи пол също могат да сключват брак.

ПАРТНЬОРСТВО

В Швейцария са възможни и законни различни форми на съвместен живот. Много двойки живеят заедно без брак (съжителство) и имат деца заедно. Тези двойки имат възможност за сключване на договор за съжителство. Това може да бъде заверено от нотариус и да урежда например попечителството и издръжката на децата, какво на кого принадлежи или как се разпределят домакинските разходи.

РАЗДЯЛА

Разводът може да бъде поискан както от двамата съпрузи, така и само от единия съпруг. Отговорен е районният семеен съд. Браковете, сключени в чужбина, също могат да бъдат разтрогнати според швейцарското законодателство. За да направите това, трябва да имате основно местопребиваване в Швейцария и да живеете тук поне една година. Дали чужденците могат да запазят правото си на престой след развода зависи от различни фактори. За информация относно развода можете да се свържете с център за брачни и семейни консултации или център за правни консултации.

- ▶ Град Шафхаузен – Служба по гражданското състояние: Информация за подготовката за брак.
- ▶ *binational.ch*: Информационна платформа за двунационални двойки и интеркултурни семейства
- ▶ Консултативен център за партньорство и бременност Шафхаузен (*Beratungsstelle für Partnerschaft und Schwangerschaft Schaffhausen*): Консултации за двойки и начина на живот, както и съвети и информация относно бременност, раждане, контрацепция.
- ▶ *Pink Cross*: Швейцарска организация на хомосексуалистите, предлага много консултации.
- ▶ *LOS*: Организация на лесбийките в Швейцария.
- ▶ *Transgender Network Switzerland*: Информация и консултация по темата за транссексуалните хора.
- ▶ *InterAction*: Информация и консултация за интерсексуални проблеми / интерсексуални лица.

23

БРАК И ПАРТНЬОРСТВО

24

ПРАВО НА СВОБОДЕН ИЗБОР НА ПАРТНЬОР – ПРИНУДИТЕЛЕН БРАК

В Швейцария е в сила правото на свободен избор на партньор. Следователно семейства или други лица нямат право да принуждават жените или мъжете да сключват брак против волята им. Принудата нарушава основните човешки права и Федералната конституция на Швейцария и е наказуема от закона. Брак, сключен по принуда, също може да бъде обявен за невалиден от властите, независимо дали е сключен в страната или в чужбина.

ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Домашното насилие не е разрешено в Швейцария и ще бъде преследвано наказателно. Домашното насилие е физическо, психологическо или сексуално насилие в семейството или при настоящи или разделени двойки. Жертвите на домашно насилие получават подкрепа и консултация – от психологическо справяне с преживяното насилие до изясняване на правните въпроси и организиране на спешно настаняване. Тези, които извършват насилие, и тези, които са на път да извършат насилие, се подкрепят в разработването на нови възможности за действие, за да се прекрати насилието или да не се използва изобщо.

- ▶ Специализиран център за жертви на насилие Шафхаузен (*Fachstelle für Gewaltbetroffene Schaffhausen FSGB*): Безплатно и анонимно консултиране на жертви за жени, мъже, деца и младежи, включително при насилствен брак и домашно насилие.
- ▶ Специализиран център за тези, които извършват насилие, Шафхаузен, *Konflikt.Gewalt*: Безплатни и анонимни консултации за хора, които упражняват насилие или са на път да упражняват насилие
- ▶ Специализиран център за принудителен брак (*Fachstelle Zwangsheirat*) Швейцария: Консултира и съпровожда лица, засегнати от насилствен и принудителен брак или тяхното обкръжение.

СЕМЕЙСТВО И ДЕЦА

СЕМЕЙНО ПЛАНИРАНЕ И РАЖДАНЕ

Раждането на дете носи със себе си много промени. В района на Шафхаузен има различни предложения, които ви подготвят за тази стъпка и ви съпровождат след раждането. Всяко раждане трябва да се докладва в службата по гражданското състояние на град Шафхаузен. Ако детето е родено в болница, болницата съобщава за раждането. При домашно раждане акушерката е длъжна да регистрира детето. Акушерката професионално съпровожда бременни, раждащи и наскоро родили жени и предлага непрекъснати грижи от бременността през раждането до послеродовия период.

- ▶ *Град Шафхаузен – Служба по гражданското състояние: Брошура и необходими документи за всички аспекти на регистрацията на раждане.*
- ▶ *Консултативен център за партньорство и бременност (Beratungsstelle für Partnerschaft und Schwangerschaft): Консултации за двойки и начина на живот, както и съвети и информация относно бременност, раждане, контрацепция.*
- ▶ *Болници в Шафхаузен: Предлагаме, наред с други неща, подготовка за раждане за жени и двойки.*
- ▶ *Швейцарска асоциация на акушерките: Интернет платформа за акушерки на свободна практика в района на Шафхаузен.*
- ▶ *Листовка „Там за нас“ Кантон Шафхаузен: Преглед на консултативни центрове за родители с бебета и малки деца. Листовката е преведена на много езици.*

ДА БЪДЕТЕ РОДИТЕЛИ

Отглеждането на деца е трудна задача. В ежедневието родителите не спират да се питат какво е най-добро за тяхното дете. Животът в нова среда представлява допълнителни предизвикателства за семействата. Имате нужда от допълнителни познания за ориентация. Обмяната на идеи с други родители е много ценна.

Има много предложения за майки и бащи, които искат да обменят идеи с други родители или да участват в дейности с детето си. Някои предложения са специално разработени, за да позволят на швейцарски и чуждестранни родители да осъществят контакт. Има и специализирани консултативни центрове, които помагат на родителите по въпроси относно възпитанието, развитието и здравето на децата им.

- ▶ *wegweiser.sh – Информационната платформа на Шафхаузен за деца, младежи и семейства: В онлайн платформата ще намерите центрове за консултация, предложения за отдих и грижи, курсове, курсове за обучение на родители и много други.*

ОБРАЗОВАНИЕ, ЗДРАВЕ И РАЗВИТИЕ

В Швейцария основната осигуровка покрива осем педиатрични прегледа за развитието на детето през първите четири години от живота му. В същото време консултативната за майки и бащи е на разположение на родителите със съвети и действия. Ако имате въпроси относно развитието и възпитанието на Вашите деца или ако имате проблеми в училище, можете да се свържете с различни консултативни центрове, които ще работят с Вас, за да намерят решения.

- ▶ *doktor.ch: Педиатрични практики в кантон Шафхаузен*
- ▶ *Spitex Schaffhausen – Консултация за майки и бащи: Консултира по въпроси, свързани със здравето, развитието и възпитанието на Вашето дете (0-5 години).*
- ▶ *Специално звено по лечебно педагогика и логопедия в ранна детска възраст (Fachstelle für Heilpädagogik und Logopädie im Frühbereich) Шафхаузен: Разясняване, съвети и терапия за деца с проблеми в развитието или увреждания от раждането до постъпването в детската градина.*
- ▶ *Spitäler Schaffhausen – Детско-юношеска психиатрична служба (Kinder- und Jugendpsychiatrischer Dienst KJPD): Център за психологическо развитие на деца и младежи и техните семейства. Освен разяснения и терапии, KJPD извършва и консултации за родители и специалисти.*

СЕМЕЙСТВО И ДЕЦА

26 ▶

Специализирано звено *Teddybär*: Център за психологическо консултиране в Шафхаузен за родители и деца по въпроси на развитието и възпитанието.

- ▶ Кантон Шафхаузен – училищно разяснение и съвети (*Schulische Abklärung und Beratung SAB*): Консултиране на учители и родители за деца с проблеми с ученето и оценките, специални таланти, затруднения в отношението или мотивацията или аномалии в социалното поведение в детска градина и училище.
- ▶ Кантон Шафхаузен – Служба за деца и младежи (*Kinder- und Jugenddienst KJD*): Съвети и подкрепа, ако развитието на децата и младежите изглежда е застрашено.
- ▶ Младежки консултации в Шафхаузен: Съвети и подкрепа при проблеми в семейството, в училище или на работното място. Предложението е насочено към младежи на възраст между 12 и 24 години, както и към техните семейства, родители, учители и обучаващи.
- ▶ *Pro Junior Schaffhausen/Thurgau*: Организира събития и предлага материална подкрепа за семейства и деца.
- ▶ Информация за родителите:
 - Писмо до родителите *Pro Juventute*: Практическа информация за хранене, грижи, развитие и възпитание. Преведено на няколко езика. Получете от центъра за консултиране на майки и бащи или от Вашата община.
 - *Parentu*: Приложението информира родителите на 15 езика за развитието на детето от раждането до 16-ия рожден ден.

ГРИЖИ И ОБРАЗОВАНИЕ ИЗВЪН СЕМЕЙСТВОТО

За семейства в кантон Шафхаузен има различни предложения, свързани със семейството и подпомагачи семейството.

Те варират от центрове за консултация до услуги за детегледачки, групи за малки деца и групи за игра до центрове за дневни грижи за деца и центрове за следучилищни грижи. Възползвайте се от предложенията! Те предлагат на децата Ви възможност да осъществят първоначален контакт с други деца и Ви дават добра възможност да се запознаете с други семейства.

- ▶ Семейен център Шафхаузен Семейният център на Кирххофплац е място, където майки, бащи, баби и дядовци и други лица, които се грижат за малки деца, могат да се срещат и общуват. Освен всичко друго, има бистро с площадка за игра, пункт за консултация за майки и бащи, информационен център и помещения, които могат да се използват за курсове и събития.
- ▶ Град Шафхаузен – ранно детство: Специализираното звено за ранна подкрепа е ангажирано с обучението, грижите и възпитанието на малки деца до постъпване в детска градина. Специализираното звено се грижи за добри рамкови условия и високо качество на институциите за грижи. То информира, координира и свързва в мрежа хора и организации, участващи в ранната подкрепа в рамките на града.
- ▶ Община Нойхаузен – ранна детска възраст: Звоното Ранна детска възраст подкрепя семейства с деца до шестгодишна възраст със съвети и подкрепя услугите, предлагани в общината. То редовно организира семейни събития и седмично кафене родител-дете.
- ▶ Развитие на градските райони Шафхаузен: Развитие на градските райони в град Шафхаузен управлява семейния център и няколко места за районни срещи.
- ▶ Комисия за деца и младежи Тайнген – *thayngen4kids*: Информация за предложенията за деца, младежи и семейства в Тайнген и околностите.

Допълнителни семейни грижи и други предложения

За грижите за вашите деца в Шафхаузен има дневни центрове за грижа за деца (KiTa), семейства за дневни грижи, центрове за следучилищни грижи и маси за обяд. В зависимост от нуждите им, децата се обгрижват целодневно или почасово. Всички предложения се заплащат. В някои общини институциите са субсидирани. Вашата община ще Ви информира за услугите, предлагани в околността, и ще Ви предостави информация за вноските.

- ▶ *Кантон Шафхаузен – Отдел за спорт, семейство и младежи: В допълнение към надзора на грижите за децата в семейството и училището, отделът поддържа преглед на заведенията за грижи в кантона.*
- ▶ *Град Шафхаузен – грижи за деца и младежи: Информационна платформа на град Шафхаузен за дневни центрове, центрове за следучилищни грижи, обедни столове и други предложения за грижи за деца.*
- ▶ *Zweidihei – Сдружение за грижа за деца: Грижи в семейства за дневни грижи.*
- ▶ *Червен кръст Шафхаузен: Предложения за облекчение за семейства, детегледачески услуги.*

ГРУПИ ЗА ИГРА

В групите за игра децата се насърчават чрез игра в техните езикови и социални умения, преди да постъпят в детската градина. Групата за игра обикновено се провежда два пъти седмично в продължение на 2 до 4 часа. Групите за игра в Шафхаузен са разнообразни; например има групи, които се срещат в гората или във фермата или които имат специален фокус върху езиковото развитие.

- ▶ *Специализирано звено и място за контакт групи за игра в Шафхаузен (Fach- und Kontaktstelle Spielgruppen Schaffhausen): Списък с групи за игра и обща информация за групите за игра.*

Гимнастика майка-дете/баща-дете/родители-дете

Гимнастиката майка-дете/баща-дете/родители-дете е подходяща за родители с техните малки деца на възраст 3-5 години. В часовете по съвместна гимнастика здравето и движението се насърчават чрез игра.

НАУЧАВАНЕ НА ЕЗИК

Много родители не са сигурни на какъв език да учат децата си в новата среда. Текущо натрупаното знание показва, че родителите трябва да говорят на своя първи език (майчин

език) с децата си и също да поддържат този език. В същото време родителите могат да подкрепят децата си в усвояването на местния език. На първо място това означава, че дават възможност на децата си да контактуват с други деца, като например ги регистрират в група за игра или детско дневно заведение.

- ▶ *Integres – Отдел за интеграция за регион Шафхаузен: Консултативен център за мигранти по всички въпроси от ежедневието. Посредничество при предложения за езиково обучение.*
- ▶ *migesplus.ch – Портал за равни шансове в здравеопазването: Говори с мен и ме слушай: Наръчник за родители с предложение как децата могат да бъдат подпомогнати да се научат да говорят. Книжката съдържа практически съвети как децата да растат с два или повече езика. Преведена на много езици.*
- ▶ *Швейцарски институт за детски и младежки медии (Schweizerisches Institut für Kinder- und Jugendmedien SIKJM) – Насърчаване на четенето в семейството: Ръководство за родители за това как децата могат да бъдат подкрепени в научаването на езика и четенето. Преведено на много езици.*

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА МЛАДЕЖИ

Кантонът Шафхаузен се грижи за младите. Специализираният център за детско и младежко развитие свързва общините и сдруженията за младежки дейности. Подкрепя ги с информация и консултация. Град Шафхаузен и други общини подкрепят дейностите с младежта.

- ▶ *Град Шафхаузен – Дейност за младежи: Младежките дейности са редовни в публичното пространство на града и по този начин предлага достъпни възможности за контакт. Предложенията, програмите и проектите за младежки дейности са посветени на успешни дейности за свободното време и личностно развитие.*
- ▶ *Сдружение за младежки проблеми, превенция и подкрепа при зависимости (Verein für Jugendfragen, Prävention und Suchthilfe VJPS): Специализиран център за здравна подкрепа, превенция и консултиране при зависимости в Шафхаузен.*
- ▶ *Младежки парламент Шафхаузен: Платформа за политическо участие на младежи.*

УЧИЛИЩЕ

28

ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА В КАНТОНА ШАФХАУЗЕН

В кантон Шафхаузен децата първо посещават начално ниво (две години детска градина, шест години основно училище) и след това прогимназиално образование I (средно училище до 10-ти клас или средно училище).

Обучението до прогимназиално образование II включително е безплатно. Учението е платено след прогимназиално образование II.

ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН УЧЕБЕН ПЕРИОД

Най-рано от 4-годишна възраст започва посещението на детската градина. В детската градина се набляга особено на ученето чрез игра, социалния контакт и усвояване на езика. Началното училище започва след 6-тата година. Началното училище обикновено продължава шест години. Това е последвано от преход към средно училище до 10-ти клас или средно училище (прогимназиално образование I). Децата с увреждания или посещават специално училище, или са интегрирани в редовни класове.

СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ УЧИЛИЩЕ И РОДИТЕЛИ

Родителите носят основна отговорност за възпитанието и образованието на децата си. Те са длъжни да изпращат децата си на училище и да следят за посещаването на училище, спазването на учебната програма и реда в училище. Те трябва също така да гарантират, че децата си пишат домашните и че необходимите рамкови условия са им на разположение.

Сътрудничеството между училище и родители е от централно значение в Швейцария. Родителите редовно се канят от училището на родителски срещи и родителски вечери. Вашето участие е важно, за да можете да подпомагате добре децата си през училищното време и за да можете заедно да намирате решения, ако имат проблеми в училище или при избора на кариера.

► Кантон Шафхаузен – Департамент за образование: Информация по учебните теми. Ако имате конкретни въпроси относно училището на Вашите деца, се свържете с общината, в която живеете.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ

Предучилищно ниво	Начално ниво	Прогимназиално образование I	Прогимназиално образование II	Висше образование
Детска градина	Начално училище	Прогимназиално образование Средно училище до 10-ти клас	обучение Матура по професията	Университет ETH Технически университет Специализирано училище
2 години	6 години	2-3 години	2-4 години	2-6 години

НЕМСКИ КАТО ВТОРИ ЕЗИК (DAZ) И ВЪВЕЖДАЩИ КЛАСОВЕ ЗА ЛИЦА, ГОВОРЕЩИ ЧУЖДИ ЕЗИЦИ (EFF)

Ако Вашето дете започне училище с малко или никакви познания по немски език, училището предлага различни форми на подкрепа. Подходящата мярка се взема от учителя и отговорника за DaZ. На първо място, децата се интегрират в редовния клас и получават допълнителни уроци по немски език. Индивидуалните общини имат въвеждащи класове за лица говорещи чужди езици (EFF).

- ▶ *Кантон Шафхаузен – Schulportal: Немски като втори език: Информация за първоначална и последваща подкрепа за чуждоезикови деца в редовни училища.*

ПРЕПОДАВАНЕ ПО НАЦИОНАЛЕН ЕЗИК И КУЛТУРА (НСК)

Добрите познания по първия език помагат на чуждоезиковите ученици да усвояват други езици. Поради това различни консулства и частни организации предлагат чуждоезикови курсове за деца и младежи по техния роден език и култура. Повечето курсове започват във 2-ри клас. Отделни организации също предлагат курсове на по-ранен етап. Регистрацията обикновено се извършва чрез общественото училище. Оценката по HSK може да бъде вписана в училищната диплома за всеки семестър.

- ▶ *Кантон Шафхаузен – Schulportal: Роден език и култура: Информация за HSK уроци и текущи курсове.*

ЧАСТНИ УЧИЛИЩА

В Шафхаузен някои частни училища предлагат класове по алтернативни училищни системи: International School of Schaffhausen ISSH преподава по учебната програма на International Baccalaureate Organization (IBO); езикът на обучение е английски. Waldorfschule преподава Waldorf педагогика. Стандартното училище е целодневно училище за 1-ва до 9-та учебна година. Сдружение Waldläufer провежда в гората Нойхаузер основно ниво (1-во детска градина до 2 клас включително). В Халау има тандемно училище от 1-ви до 6-ти клас.

- ▶ *International School of Schaffhausen: Всички нива от 3-годишна възраст до Diploma Years Curriculum.*
- ▶ *Waldorfschule Шафхаузен и детска градина: От 1-ви до 5-ти клас, детска градина, група за игра и група родител-дете.*
- ▶ *Stadtrandschule Шафхаузен: Целодневно училище от 1-ви до 9-ти клас. Учебна година.*
- ▶ *Природо-образователен център Waldläufer: Сдружението се ангажира с природно-педагогически предложения в кантон Шафхаузен.*
- ▶ *Tandemschule: Малко християнско частно училище в Халау.*

ОБРАЗОВАНИЕ И ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ

30

СРЕДНИ УЧИЛИЩА И ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ – ПРОГИМНАЗИАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ II

След задължителния училищен период младежите могат да завършат средно училище или професионално обучение. Професионалната квалификация представлява съществена част от швейцарската образователна система.

Основното професионално обучение служи за придобиване на умения и знания, необходими за упражняване на професия. Швейцария има така наречената „дуална“ система за професионално обучение. Това означава паралелно обучение във фирма и в професионално училище. Около 70% от всички млади хора започват кариерата си по този начин. Предпоставка за професионално обучение е договор за обучение с фирма.

Прави се разграничение между два основни курса за професионално обучение:

1. Сертификат за правоспособност: Основното образование от три до четири години обикновено завършва с окончателен изпит за професионално обучение и води до федерален сертификат за правоспособност. Федералният сертификат за правоспособност, заедно със завършването на разширено общо образование, води до матура по професията.

2. Професионален сертификат: Двугодишното основно обучение обикновено завършва с изпит и води до федерален професионален сертификат. То е оформено по такъв начин, че предложенията да обръщат специално внимание на практически надарените обучаеми.

Професионалната матура може да бъде завършена заедно с обучението или след неговото завършване. Професионалната матура дава достъп до специализирани висши учебни заведения.

Посещението на Кантонално училище (гимназия), завършващо с матура, е предпоставка за прием в университети.

Техникум След три години общо образование и една година практически опит се предлага специализирана матура, която Ви дава право да учите в технически университет.

Търговската гимназия води до завършване с търговски профил EFZ в комбинация с търговска професионална матура.

- ▶ *Кантон Шафхаузен – Служба за професионално обучение и кариерна консултация: Информация и консултация за професионално обучение и по-нататъшно образование, помощ при въпроси относно учебния процес и условия.*
- ▶ *Кантонално училище Шафхаузен: Кантонално училище Шафхаузен предлага възможност за полагане на двуезична матура (немски-английски/немски-френски).*

ОБУЧЕНИЕ – ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Швейцария има голям спектър от възможности за образование. Висшето образование след професионално обучение или след гимназия се заплаща (университет, Федерален технически университет, Педагогически университет,

- ▶ *Berufsberatung.ch: Цялата информация относно висшето образование.*
- ▶ *Perspektiven-Studium: Платформа с информация и проекти за достъп до университет за бежанци.*

ИНФОРМАЦИЯ И КОНСУЛТАЦИЯ ОТНОСНО ИЗБОР НА ПРОФЕСИЯ И ДОПЪЛНИТЕЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

Професионалният информационен център (BIZ) е отворен за хората от Шафхаузен за информация и консултация относно всички аспекти на избора на професия и избор на образование, по-нататъшна кариера и възможности за допълнително обучение. Множество професионални портрети могат да се видят на началната страница и в BIZ на „Herrenpaster 9“. Можете да получите консултация на място – без регистрация. Ако имате допълнителни въпроси, ще бъде уговорен час за консултация. По време на консултация клиентите опознават по-добре своите интереси и умения и развиват идеи за професионални възможности. За младежи до 20-годишна възраст, които живеят в кантона Шафхаузен, консултациите обикновено са безплатни. За възрастни е отворена кариерната консултация. За хората, които живеят в кантона Шафхаузен, първите три консултации по 1 час са безплатни. Допълнителни консултации се заплащат.

- ▶ *Професионален информационен център на кантон Шафхаузен (Berufsinformationszentrum BIZ):* Професионални, учебни и кариерни консултации. Информация и консултации по всички въпроси, свързани с училищното или професионално образование.

МЕЖДИННИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Всеки, който не намира директен път към основно професионално обучение или последващо училище след задължително училище, може да посети междинно предложение. Професионалният информационен център (BIZ) ще Ви посъветва при избора на подходящо предложение. Центърът

за професионално обучение (BBZ) Шафхаузен предлага различни модели през годината на професионална подготовка. В кантон Шафхаузен има двустепенна образователна програма за млади хора и възрастни, които са имигрирали късно и които не са посещавали задължително училище в Швейцария или са го посещавали само за кратко време. Първата фаза се провежда в програмата за основно обучение JUMA на SAH Шафхаузен с цел прехвърляне към ориентираните към професионалното образование интеграционни курсове на BBZ. Интеграционните курсове се провеждат като модел на пълен работен ден или като част от предварително интеграционно обучение като съпътстващ работата модел с учебен и практически дял. Целта на тези предложения е да се даде възможност за навлизане в основното професионално обучение в Швейцария.

- ▶ *Център за професионално образование на кантона Шафхаузен (Berufsbildungszentrum BBZ):* Информация за различни предложения за годината на професионална подготовка, по-специално за интеграционния курс BBZ за чуждестранни младежи.
- ▶ *Швейцарска организация за помощ на работещите (Schweizerischen Arbeiterhilfswerks SAH):* Курс JUMA B за младежи на възраст 16-25 години, както и множество предложения за образование и подпомагане за социална и професионална интеграция.
- ▶ *Предварително интеграционно обучение INVOL:* Предварителното интеграционно обучение е насочено към признати бежанци, временно приети лица, късни имигранти от ЕС/ЕАСТ и трети страни, както и лица със статут на закрита S, които са мотивирани да завършат професионално обучение в Швейцария.
- ▶ *START! Studium:* Интеграционният предварителен курс в университета в Цюрих е двусеместриално образователно предложение за бежанци с потенциал за университетско обучение. В програмата участниците се подготвят езиково, професионално и организационно за изискванията на висшето образование в Швейцария.

32

МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Повечето хора в Швейцария имат личен лекар, който е първата точка за контакт за въпроси относно здравето Ви. Шафхаузен има две болници: държавната кантонална болница и частната клиника Belair. Насочването към болница обикновено се извършва от личния лекар. При спешни случаи спешната практика или спешното отделение на кантоналната болница могат да бъдат посетени и извън часовете за консултация.

- ▶ *Кантонално медицинско дружество Шафхаузен: Освен всичко останало, контакти с лекари, работещи в Шафхаузен.*
- ▶ *Сдружение на личните лекари(Hausarztverein) Шафхаузен: Контакти с лични лекари, работещи в региона.*
- ▶ *Spitäler Schaffhausen: На тази страница ще намерите информация за кантоналната болница (включително рехабилитация и временни грижи), психиатричния център в Брайтенау и детска и младежка психиатрия.*
- ▶ *Частна клиника Belair Шафхаузен: Частна клиника в квартал Брайте.*

СПЕШНИ МЕДИЦИНСКИ СЛУЧАИ

В кантон Шафхаузен извънболничната спешна помощ се предоставя от лекари в независими практики. По време на нормалното работно време на практиката можете също да се свържете с Вашия личен лекар и при спешни случаи. При тяхното отсъствие ще Ви бъде дадено име и телефон на дежурната практика. Извън работното време можете да се свържете с кабинета за спешна помощ в Шафхаузен, който се намира в спешното отделение на кантоналната болница в Шафхаузен. Управлява се от общопрактикуващите лекари в региона вечер и целодневно през уикендите. Спешното отделение в кантоналната болница работи 24 часа в денонощието, 365 дни в годината.

- ▶ **Какво да направите при спешен случай:**
На телефон 052 634 34 00 чрез контролен център ще Ви насочат към съответната спешна помощ: Това може да бъде дежурната практика на личния лекар през деня, спешната практика или спешното отделение. При спешни случаи с опасност за живота звънете на тел. 144.
- ▶ *Център за изясняване и кризисна интервенция (Abklärungs- und Kriseninterventionsstelle KiSH) Центърът за изясняване и кризисна интервенция (KiSH) е предложение от психиатричните служби и се намира в психиатричния център в Брайтенау. Той позволява краткосрочни амбулаторни професионални разговори (в рамките на 24 до максимум 48 часа), за да Ви помогне да се справите с кризисни ситуации. Тел. 052 634 72 75 (от 17.00 до 8.00 ч. и в уикендите: тел. 052 634 34 34.)*

ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ И ОСИГУРЯВАНЕ ЗА ЗЛОПОЛУКИ

Ако се местите в Германия от чужбина, трябва да сключите здравно осигуряване и осигуряване за злополуки в рамките на 3 месеца. Ако сте се преместили от друг кантон, трябва да представите в новата си община на пребиваване осигурителен сертификат в рамките на 30 дни. Здравните каси са задължени по закон да ви включат в основната си осигуровка. Заетите лица обикновено са осигурени за злополука. Уверете се, че не сте двойно осигурени. Основната осигуровка покрива разходите за лечение от лекари в общото отделение на всички болници, които са в списъка на болниците на кантон Шафхаузен. Все пак винаги трябва да заплатите сами част от разходите за лечение (в зависимост от франчайза и участието). Държавата предоставя намаления на премиите на осигурени лица, двойки и семейства в скромно икономическо положение. Службата за социално осигуряване на кантон Шафхаузен обработва исканията за намаление на премиата. В допълнение към основната осигуровка всяко лице може да сключи допълнителна осигуровка, която покрива и други услуги като болничен престой в частно отделение.

- ▶ *Федерална служба за обществено здраве (Bundesamt für Gesundheit BAG): Информация за здравеопазване, осигуряване и др.*
- ▶ *Служба за социално осигуряване (Sozialversicherungsamt SVA) Шафхаузен: Формуляри за кандидатстване и информация за намаления на премии и информация за социално осигуряване.*
- ▶ *Федерална здравна служба (Bundesamt für Gesundheit BAG) – Priminfo: Сравнение на премиите на здравните каси за основна осигуровка.*
- ▶ *migesplus.ch – Здравен наръчник Швейцария: Здравна брошура, публикувана от Федералната здравна служба и Швейцарския червен кръст по всички теми, свързани със здравето, преведена на много езици.*

ДЕНТАЛНИ ГРИЖИ

С малки изключения стоматологичното лечение не е включено в каталога на обезщетенията в задължителното основно осигуряване. Поради това повечето стоматологични разходи се заплащат от самите пациенти. За деца може да се сключи специална осигуровка за стоматологична помощ. В кантон Шафхаузен децата и младежите могат да се възползват от училищната стоматологична клиника. Училищната стоматологична клиника извършва годишен преглед на децата и учениците от детските градини. Прегледът е винаги безплатен и задължителен. Всички други услуги на училищната дентална клиника се субсидират от кантона, за да могат да се предлагат при изгодни условия.

Лица, помагачи за профилактиката, посещават детски градини, начални училища и гимназии за ориентирание и обучават децата за устна хигиена и правилно хранене.

- ▶ *Училищна дентална клиника Кантон Шафхаузен: Освен прегледи и лечения има и информация за дентална профилактика.*

ПОДКРЕПА И ГРИЖА В КАНТОНА ШАФХАУЗЕН

В допълнение към физическите оплаквания, хроничните заболявания или инвалидност има и някои трудности в ежедневието. Възрастните хора също са изправени пред нови предизвикателства. В допълнение към грижата и подкрепата у дома има различни алтернативни форми на жилище като домове за стари хора и домове за грижи, жилищни комплекси за стари хора и др. В Шафхаузен има многобройни консултантски центрове като Pro Senectute или Pro Infirmis, както и помощни услуги от Spitex или Червения кръст, които могат да Ви помогнат с грижите и да Ви помогнат да се справите с ежедневието.

- ▶ *Pro Senectute Kanton Schaffhausen: Различни предложения за консултация, занимания за свободното време и помощ в ежедневието за възрастни хора.*
- ▶ *Pro Infirmis Thurgau-Schaffhausen: Консултация и подкрепа за хора с умствени, физически или когнитивни увреждания и техните семейства до достигане на AHV възраст (жени 64 / мъже 65).*
- ▶ *Krebsliga, Lungenliga, Rheumaliga и Diabetes Schaffhausen: Подкрепят засегнатите и техните семейства по различни въпроси.*
- ▶ *Spitex Kanton Schaffhausen: Услугите на Spitex варират от здравни и медицински грижи до домакинска работа и социални грижи.*
- ▶ *Швейцарски Червен кръст – Кантон Шафхаузен: Предлага различни услуги и помощ в областта на здравеопазването, социалните въпроси и интеграцията. Най-важните предложения са услугата за придвижване, системата за спешни повиквания и услугите за помощ на Червения кръст.*
- ▶ *palliative.ch: Швейцарска асоциация, която работи в междукантонална мрежа, популяризира и предоставя информация относно специфични проблеми, свързани с палиативните грижи. В Шафхаузен има и кантонално сдружение.*
- ▶ *Сдружение за младежки въпроси, превенция и помощ при пристрастяване Шафхаузен (Verein für Jugendfragen, Prävention und Suchthilfe Schaffhausen VJPS): Специализиран център за промоция на здравето, превенция, консултации за пристрастяването и социална работа на терен, както и кухня за лица с проблеми в Шафхаузен.*

СВОБОДНО ВРЕМЕ И КУЛТУРА

34

ОТКРИЕТЕ ШАФХАУЗЕН

Регионът на Шафхаузен Ви кани да предприемете различни пътешествия. Многообразният ландшафт на Рейн между Шафхаузен и Щайн ам Рейн предлага несравнимо изживяване сред природата. През лятото половината Шафхаузен се наслаждава на прохладните води на Рейн в един от многото басейни на Рейн или по протежение на свободно достъпния крайбрежен ландшафт. През различните сезони ни впечатлява могъщата красота на буйния Райнфал. Посещението през мразовитата зима е много привлекателно. През лятото природният спектакъл се отбелязва с фейерверки. Широкият хълмист пейзаж и горите на Ранден и Реят Ви канят на туризъм, разходки и пикник. Добре развитата мрежа от велосипедни алеи е идеална за колоездачни обиколки.

- ▶ *KulturLegi Schaffhausen: С KulturLegi хората, които получават услуги за подкрепа или имат ниски доходи, се възползват от отстъпки до 70 процента за много предложения в кантона Шафхаузен и много други в цяла Швейцария.*
- ▶ *Schaffhauserland Tourismus: Предоставя информация за многобройни екскурзионни дестинации, кратки преходи, текущи събития, гастрономия, спорт, култура и други развлекателни дейности и предлага продажба на билети за обществени обиколки, групови обиколки, преживявания и оферти, общински театър, корабоплаване, събития и ваучери.*
- ▶ *KSS Freizeitpark: Предлага голямо разнообразие от спортове - от плуване до кънки на лед и плажен волейбол, до уелнес и фитнес.*
- ▶ *wanderland.ch: Регионални и местни предложения за туризъм с пътувания и карти за туризъм онлайн.*
- ▶ *Регионален природен парк Шафхаузен: Информация за преживяването на природата в Шафхаузен.*
- ▶ *Naturpark Schaffhausen: Планирайте онлайн екскурзии в района на Шафхаузен.*
- ▶ *rheinfall.ch: Информация за събития и екскурзии, свързани с природния феномен Райнфал.*

ОТДИХ И СВОБОДНО ВРЕМЕ

Ежедневните срещи и дейности в свободното време са важни за благосъстоянието. Те служат за релаксация, учене, здраве и разширяване на приятелския кръг. Те помагат да пуснете корени в новото местопребиваване.

Живот в квартал на града и на село

Селата и кварталите организират фестивали или събития, които можете да посетите или да помогнете активно за организацията им. Най-добре попитайте свои познати, роднини, приятели и съседи. Има и места за срещи в кварталите и селата, като детски площадки, басейни или квартални центрове, където могат да се осъществят контакти. Ако се интересувате особено от развитието на близката Ви околност и искате да дадете активен принос към съвместния живот в квартала или селото, можете да се ангажирате в някое квартално или селско сдружение. Общините в кантон Шафхаузен поддържат интернет страница - обикновено от името на общината Ви - която Ви информира за текущи събития, политика и управление. В град Шафхаузен кварталното развитие също Ви подкрепя по въпроси и проекти, които насърчават съвместното съжителство, комуникацията и социалните връзки в кварталите на град Шафхаузен и подобряват качеството на живот. Организира квартални срещи в различни квартали, където се срещат хора от всякаква възраст и произход.

- ▶ *град Шафхаузен – Quartiervereine: Разнообразна гама от дейности и информация от кварталите на Шафхаузен.*
- ▶ *Venevol Шафхаузен: Специално звено за доброволческа работа разполага и търси доброволци за задачи във всички сфери на живота.*
- ▶ *Quartierentwicklung Schaffhausen: Места за срещи и проекти на различните квартали в Шафхаузен.*

СДРУЖЕНИЯ И КЛУБОВЕ

В кантона и в общините има различни клубове за жени, мъже, деца, младежи и възрастни лица. Например младежки сдружения като скаути, клубове по природни науки и история, мотоclubове, клубове по шах, женски сдружения, музикални и културни сдружения, политически партии и спортни клубове от всякакъв вид. В допълнение, има предложения за много гимнастики родител-дете (РоДе гимнастика), лечебна гимнастика, гимнастика за възрастни, хорове и театрални групи. Предложенията и сдруженията са отворени за всички заинтересовани лица. Те приветстват нови членове. Попитайте Вашата община за различните предложения. Можете да намерите информация за местните клубове на началната страница на Вашата община.

- ▶ *wegweiser.sh* – Информационната платформа на Шафхаузен за деца, младежи и семейства: В онлайн платформата ще намерите центрове за консултация, предложения за отдих и грижи, курсове, курсове за обучение на родители и много други.
- ▶ *Integres* – Отдел за интеграция за регион Шафхаузен: В кантона има множество чужденци и културни сдружения. Можете да намерите съответната информация на уебсайта на отдела за интеграция.

КУЛТУРА

Регионът на Шафхаузен има разнообразна гама от културни дейности. Започвайки с градския театър и малките театри в различни общности, стигайки до регионалните театрални фестивали, можете да вземете участие в оживения театрален живот тук. Разнообразната филмова програма на кината в Шафхаузен и Щайн ам Рейн се допълва от малки, изискани филмови фестивали и зрелищното кино на открито в Мунот. Museum zu Allerheiligen, който е известен далеч извън региона, и различни галерии Ви канят на вълнуващи изложби. Местни музеи като музея на виното Шафхаузен в Халау разказват за

регионалните особености, традиции и обичаи. На джаз фестивала в Шафхаузен, музикалния фестивал Stars in Town, международния фестивал на Бах и поредицата от концерти „Шафхаузен класика“, както и многобройните места за концертни като културния център Kamtgam и музикалния клуб TarTar, любителите на музиката се срещат с всички жанрове.

- ▶ *kulturraum.sh*: Културната платформа на града и кантона Шафхаузен предоставя информация за текущи събития, пространства и възможности за финансиране на културни дейности.
- ▶ *nordagenda.ch*: Онлайн календар на събитията за региона Шафхаузен.
- ▶ *Blauburgunderland Schaffhausen*: Събития, свързани с виното и винарския регион Блаубургенланд. Седмичните календари със събитията се публикуват като приложения към регионалните вестници.

Библиотеки и библиотеки с играчки

Библиотеките осигуряват безплатен достъп до информация и знания за всеки. Библиотеката Agnesenschütte и градската библиотека на Мюнстерплац са обществените библиотеки на град Шафхаузен. Те са насочени към всички без ограничения, насърчават свободното формиране на мнение и равните възможности и предлагат пространство за самообучение, срещи и обмен на идеи. Членството е безплатно и отворено за цялото население на региона.

Библиотеката Agnesenschütte предлага актуална, многоезична нехудожествена и развлекателна литература за всички възрасти. Градската библиотека на Мюнстерплац е архивът за по-стара литература. Ще намерите обществени библиотеки също така и в общините Халау, Оберхалау, Нойнкирх, Вилхинген, Шлайтхайм, Нойхаузен ам Райнфал, Щайн ам Рейн и Тайнген. Библиотеките за играчки на кантона се намират в семейния център в Шафхаузен и в Щайн ам Рейн. Библиотеките с играчки заемат игри и играчки.

ЕЖЕДНЕВНИ ГРИЖИ

36

ПАЗАРУВАНЕ

Регионът на Шафхаузен разполага с широка гама от възможности за пазаруване. Магазини за хранителни стоки, специализирани магазини, универсални магазини и търговски центрове предлагат всичко, което сърцето Ви желае; от ежедневни продукти, през мода, до часовници, мебели и бижута. Добре запазените стари градски центрове на Щайн ам Рейн и Шафхаузен са без автомобили и подканват към разходка и спокойно пазаруване. Много общини поддържат бизнес указател на началната си страница. Информация за пазаруване в стария град на град Шафхаузен можете да намерите в Pro City.

Работно време

Работното време на магазините е различно регламентирано. Много магазини отварят сутрин между 8.00 и 9.00 сутринта и затварят между 18.30 и 19.00 часа. Някои от по-големите магазини са отворени по-дълго.

Цени

Изписаните цени са обвързващи и включват ДДС. Плащането се извършва главно в брой, с ЕС карта, пощенска карта или приложението за плащане TWINT. Много магазини приемат стандартните кредитни карти.

Направо от селския двор

На цветния седмичен пазар, във фермерския магазин или на фермерския пазар ще намерите пресни продукти от региона.

Седмичен пазар в Шафхаузен: Вторник 7.00 - 11.00 и събота 7.00 - 12.00

- ▶ *Schaffuuser Puuremärkt (фермерски пазар на Schaffhauser): Вторник 8.00 - 12.00 часа, петък 9.00 - 17.30 часа и събота 8.00 - 12.00 часа*
- ▶ *Neuhuusermärkt (пазар Neuhauser): Петък 15.00 - 18.30 ч*
- ▶ *Pro City Schaffhausen: Информация за пазаруването в стария град в Шафхаузен.*
- ▶ *Асоциация на фермерите в Шафхаузен: Информация и адреси за директна продажба от фермери от Шафхаузен. Указание за фермерските магазини и пазарни сергии.*

ОФИСИ, ПОЩА И БАНКИ

Повечето кантонални служби се намират в град Шафхаузен. Различните общински и кантонални служби имат различно работно време. Научете повече от Вашата общинска администрация или от началната страница на кантон Шафхаузен.

Пощата предлага своите услуги в пощенски клонове, пощенски агенции или в по-малки общини като услуга за доставка до дома. Работното време варира според местоположението. Главната пощенска станция срещу гара Шафхаузен е отворена най-дълго: Понеделник - петък 7.30 - 18.30 ч., събота 8.00 - 16.00 ч.

Различни регионални и международни банки имат един или повече клонове в кантона Шафхаузен. Работното време е различно. Съответният банков клон с удоволствие ще Ви предостави информация.

- ▶ *Швейцарските пощи: Информация за услугите и цените на пощите.*

ПОЛИТИЧЕСКИ ЖИВОТ

ДЕМОКРАТИЧНА СИСТЕМА

Швейцарската демокрация предлага много възможности за изразяване и участие в обществения живот. С добиването на гражданство вие получавате всички политически права както на национално ниво, така и за кантона Шафхаузен и Вашата жилищна общност. Политическите права, наричани още народни права, имат много широк обхват: Право на глас, право на избор, право на инициатива, право на референдум. Следователно народът може да предложи промяна на конституцията (право на инициатива) или да отхвърли закон, изготвен от парламента (право на референдум). Когато се говори за „суверен“ в Швейцария, се има предвид народът. Политическите права се упражняват на три нива на управление: Конфедерация, кантони, общини.

Избори и гласуване

Федералният, кантоналният и общинският парламент и изпълнителната власт се избират от народа на всеки четири години. Освен изборите избирателите се извикват и към урните за внасяне на предложения. Между другото, кантонът Шафхаузен има най-високата избирателна активност в Швейцария от десетилетия. Това се дължи и на факта, че гласуването в кантон Шафхаузен е задължително. Според избирателния закон всеки, който не участва в дадено гласуване, плаща „глоба“ от шест франка.

Разделение на властите

Държавата е разделена на три области. Парламент (законодателна власт), правителство (изпълнителна власт) и съд (съдебна власт). Законодателната власт създава закони и контролира правителството и администрацията. Изпълнителната власт изпълнява законите,

управлява и администрира държавата. Съдебната система издава присъди, съди, наказва и защитава. За всяка сфера има отделни институции на федерално, кантонално и общинско ниво.

На федерално ниво Федерален съвет формира правителството на Швейцария. То се избира от парламента. Парламентът от своя страна се избира от народа и се състои от два съвета – Национален съвет и Държавен съвет. Кантонът Шафхаузен е представен от по двама души в Националния съвет и Държавния съвет.

Федералният съд се избира от парламента. Кантон Шафхаузен и неговите общини са организирали разделението на властите, както следва:

Законодателна

Кантон: Кантоналният законодателен орган е Кантоналният съвет. 60-те членове представляват различните области и политически партии.

Общини: Законодателният орган на град Шафхаузен е Големият градски съвет. В някои общности, като Нойхаузен ам Райнфал, Берунген и Тайнген, тази функция се изпълнява от регионалния парламент. В другите общности това е общинското събрание.

Изпълнителна

Кантон: Кантоналното правителство се състои от пет правителствени съветника, всеки от които ръководи департамент. Регионалното председателство се поема всяка година от правителствен съветник.

Общини: Изпълнителната власт на град Шафхаузен е градският съвет. Щайн ам Рейн също има градски съвет, във всички останали общини изпълнителната власт се предоставя от общинския съвет.

38

Съдебна

Върховният съд е най-висшият съд в кантона Шафхаузен. Той отговаря за съдебната практика във всички области на правото и за надзора на всички независими съдебни органи в кантона. Това са например кантоналният съд, службата за събиране на вземания и несъстоятелност, мировият съд, помирителна инстанция по въпроси, свързани с наема, органът за закрила на деца и възрастни и др.

- ▶ *Кантон Шафхаузен – власти: Подробна информация за изпълнителната, законодателната и съдебната власт на кантона.*
- ▶ *ch.ch: Подробна информация и новини за Швейцария.*

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОЛИТИЧЕСКО УЧАСТИЕ ЗА ЧУЖДЕНЦИ

Въпреки че чужденците не могат да упражняват политическите права, споменати в кантон Шафхаузен, има много други възможности за участие в обществения живот и влияние върху бъдещето на общността. Чужденец може да бъде активен в квартално сдружение, местна асоциация, професионална организация, спортен клуб или консултативна комисия по всяко време. Чужденец има право на петиция като швейцарците. Правото на петиция дава възможност на всеки да отправя запитвания, предложения, критики или жалби до властите на общинско, кантонално или федерално ниво. Това може да повлияе на решенията, взети от държавните органи.

ПОЛУЧАВАНЕ НА ГРАЖДАНСТВО

С получаването на гражданство придобивате политически права в Швейцария. Хората, които са живели в Швейцария за по-дълъг период от време, могат да кандидатстват за швейцарско гражданство. Дали ще се използва обикновена, опростена или улеснена процедура за получаване на гражданство зависи основно от продължителността на престоя и причината за Вашия престой в Швейцария. В случай на улеснено получаване на гражданство (обикновено за съпрузи на швейцарски граждани), заявлението се подава директно до федералното правителство, в противен случай в кантон Шафхаузен молбата се подава до общината, в която живеете. Лице, което желае да се получи гражданство, трябва да отговаря на следните изисквания:

- Интегрирано е в общностните, кантонални и швейцарски условия;
- Запознато е с швейцарския бит, нрави и обичаи;
- Зачита швейцарската правна система и не застрашава вътрешната или външната сигурност на Швейцария;
- Има достатъчно познания по немски език
- Личните и финансови обстоятелства са наред. (Разяснения в Закона за гражданските права на кантон Шафхаузен, чл. 6)

- ▶ *Кантон Шафхаузен – Служба на правосъдието и общините (Amt für Justiz und Gemeinden): Информация за процедурите по получаване на гражданство и всички формуляри за кандидатстване за придобиване на граждански права.*

INTEGRES - ОТДЕЛ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ ЗА РЕГИОН ШАФХАУЗЕН И МЯСТО ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯ И МЕЖДУКУЛТУРНИ КОНФЛИКТИ

Вие живеете и работите в нашия регион и бихте искали да научите повече за него. Щастливи сме да Ви помогнем с интеграцията в нашата страна и в нашия регион. Нашият екип ще Ви помогне при ежедневните въпроси или с избора на правилния курс. В кантона Шафхаузен има широка гама от немски и интеграционни курсове.

Сфери на консултация

- Консултация за немски и интеграционни курсове
- Помощ при попълване на формуляри и кореспонденция с власти, застрахователни компании или институции
- Консултации по ежедневни въпроси и насочване към подходящи специализирани звена
- Съвети относно расизъм, дискриминация и межкултурни конфликти
- Първоначална информация за новодошлите

Разходи

Консултацията е безплатна.

Работно време

Без предварително записване в следните работни часове:

Понеделник и сряда: 9.00 - 11.00 / 14.00 - 17.00 часа

Вторник: затворено

четвъртък и петък: 14.00 - 17.00 часа

Извън работното време: Час след уговорка.

Местоположение

Integres

отдел за интеграция за региона Шафхаузен

Krebsbachstrasse 61

8200 Schaffhausen

Контакт

Телефон: 052 624 88 67

Имейл: info@integres.ch

ИСТОРИЯ

Integres е основан през лятото на 2004 г. като център за компетенции по въпросите на интеграцията. Отделът за интеграция обаче има много по-дълъг опит. Още през 1972 г. широко обединение на гражданското общество, бизнеса и политиката основава точката за контакт в Шафхаузен за швейцарски чужденци с цел подпомагане на интеграцията на чуждестранното население и насърчаване на културния обмен. През следващите години точката за контакт формира една от най-важните връзки между мигрантското население и новата им родина. Помощта често е ориентирана към ежедневието; например търсещите съвет бяха подпомогнати при правилното попълване на официалните формуляри или уреждането на час за лекар. Днес Integres продължава да предоставя съвети, но основно служи като център и като специализиран отдел се ангажира с успешна интеграция както структурно, така и концептуално.

